

TAMPERE

Tule mukaan
juhlimaan
Tampereen päivää.
Ohjelma s. 12-14

Join Tampere Day
festivities,
page 14

Tampere
rakentaa uusia
kouluja ja
päiväkoteja
s. 8

Tampereen kaupungin asukaslehti 2/2022
Julkinen tiedote – jaetaan jokaiseen tamperelaistalouteen

Pirkanmaalle Suomen suurin hyvinvointialue

Kuva: Laura Vanzo

UUDE 2023 alussa sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastus- toimi siirtyvät kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on tähän asti ollut vajaalla 200 kunnalla tai kuntayhtymällä ja pelastustoimen järjestäminen 22 pelastuslaitoksella. Uudistuksessa vastuu siirretään 21 hyvinvointialueelle sekä Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle omalla alueellaan.

Pirkanmaan hyvinvointialue ottaa vastuulleen tamperelaisten lisäksi 22 muun kunnan asukkaiden sosiaali-, terveys- ja pelastus- palvelut. Siitä tulee Suomen suurin hyvinvointialue ja maakunnan suurin työnantaja 19 000 työntekijällä. Palveluja tuotetaan 2,3 miljardilla eurolla noin 520 000 asukkaalle.

Uudistuksella tavoitellaan, että suomalaiset saisivat yhden- vertaiset ja laadukkaat palvelut, niiden tekijöiksi saataisiin myös tulevaisuudessa ammattitaitoisia tekijöitä ja kustannusten kasvu pysyisi maltillisena. Ensimmäisen vuoden alusta lähtien hyvinvointialueen järjestämiä julkisia palveluja ovat esimerkiksi perusterveyden- huolto, erikoissairaanhoido, sosiaalihuolto, hammashoito, mie- lenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut ja ikääntyneiden asumispalvelut.

Uudistuksessa kunnille jää edelleen merkittäviä asukkaiden arkeen ja elämään vaikuttavia tehtäviä. Kunnat vastaavat jatkos-akin muun muassa päivähoidosta, opetuksesta, liikunnasta ja

kulttuurista.

Tulevaisuudessa kaupungin tärkeimpiä tehtäviä on asukka- idensa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, mikä vähentää tarvetta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Tätä tehtävää kaupunki toteuttaa yhteistyössä paitsi hyvinvointialueen myös järjestöjen, yhteisöjen ja yritysten kanssa.

Asukkaiden hyvinvointi on olennaisella tavalla kytköksissä kaupungin elinvoimaan. Elinvoimaisen kaupungin edellytys on, että sen asukkaat voivat hyvin. Tärkeätä on, että tamperelaist voi jatkaa asua ja elää turvallisessa ja viihtyisässä asuin- ympäristössä. Pidetään yhdessä huolta siitä, että Tampere on myös tulevaisuudessa Suomen vetovoimaisin kaupunki.

Tänä vuonna juhlietaan Tampereen perustamisen 243-vuotis- päivää 30.9.-2.10. Kahden hiljaisemman vuoden jälkeen päivän ohjelmassa on taas runsaasti tarjontaa kaikenikäisille juhlijoille. Ohjelma on koottu tähän lehteen sivuille 12–14. Poimi ohjelmasta parhaat palat ja lähde nauttimaan tapahtumaviikonlopun annista. Tervetuloa viettämään Tampereen päivää!

Aila Rajamäki

Tampere-lehden päätoimittaja

SISÄLLYS

- 3 Tamperealaisten sosiaali- ja terveyspal- velut siirtyvät hyvinvointialueelle
- 4 Palvelut turvataan edelleen
- 5 Av-tuotantokannustintuki maksaa itsen- sä yli kymmenkertaisesti takaisin
- 6 Tunnetko jo Tampereen neuvostot?
- 7 Tule kertomaan ideasi, miten haluaisit osallistua tulevaisuudessa
- 8 Tampere rakentaa ja perusparantaa kouluja ja päiväkotia
- 9 Varhaiskasvatuksen näköalapaikalla
- 10 Näsisään rakentaminen etenee
- 11 Keskustaa kehitetty määrätietoisesti
- 12 Näsin puistosilta valmistuu syksyllä
- 13 Tampere kunnostaa ja rakentaa puistoja
- 14 Tampereen päivän ohjelma
- 15 Join Tampereen päivä – Tampere Day festivities!
- 16 Ratikalla Santalahteen 7.8.2023
- 17 ”Kaikki yhdessä yhden alueen hyväksi”
- 18 Ammatillinen koulutus tarjoaa hyvän polun työuralle
- 19 Tampereen lukiokoulutuksessa moni- puolinen tarjonta
- 20 Tehdään yhdessä Tampereesta paras paikka lapsille ja nuorille
- 21 Liikuntamotivaattori auttaa löytämään liikunnan iloa
- 22 Kaikille yhdenvertaiset nuorisopalvelut
- 23 Tulevaisuudessa tarvitaan kiertota- lousosaamista
- 24 Tampereen Ohjaamo auttaa nuoria asiassa kuin asiassa
- 25 Jokainen voi tehdä hiilineutraaleja tekoja
- 26 Kaupungissakin kaivataan kosketusta luontoon
- 27 Kulttuuritampaukset yllättävät Tam- pereella
- 28 Tampere Filharmonian syksyissä soivat niin metsät kuin romutkin
- 29 Thomas Houseago – WE
- 30 Kuvat sen kertovat: Tampere on mo- nimuotoisen kaunis kaupunki
- 31 Taidesäätöiden harvinaisuuksia Tam- pereen taidemuseossa

TÄSTÄ PUHUTAAN NYT

Kuvat: Laura Happonen, Mostphotos, Olli-Pekka Latvala

Tamperelaisten sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueelle

PIRKANMAAN hyvinvointialue järjestää vuoden 2023 alusta alkaen kaikkien pir- kanmaalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastuspalvelut, myös tamperelaisten palvelut.

Hyvinvointialueelle siirtyvät 23 kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut ja opiskeluhoi- lon kuraattori- ja psykologipalvelut, Pir- kanmaan sairaanhoitopiirin palvelut sekä Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelut.

Vuoden 2023 alussa palvelut eivät muutu oleellisesti. Suurin osa palveluis- ta tuotetaan nykyisissä tiloissa ja nykyi- sellä henkilöstöllä. Yhteydenottotapoihin, kuten esimerkiksi puhelinnumeroihin tai chat-palveluihin, voi tulla muutoksia. Yh- denottotapojen muutoksista kerrotaan tarkemmin loppuvuoden aikana.

Tavoitteena taata yhdenvertaiset palvelut

Hyvinvointialueen tehtävänä on edistää asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia tehden myös yhteistyötä kuntien ja jär- jestöjen kanssa.

Uudistuksen tavoitteena on taata yh- denvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja ter- veysspalvelut sekä pelastuspalvelut, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti ja hillitä kustannusten kasvua.

Uudistuksella pyritään myös kaven- tamaan kansalaisten hyvinvointi- ja ter- veyseroja ja parantamaan turvallisuutta. Tavoitteena on parantaa palvelujen saa- tavuutta ja saavutettavuutta sekä vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aset- tamiin haasteisiin.

tampere.fi/sotepelaudistus

Pirkanmaan hyvinvointi- alue

- Palvelut järjestetään yli 520 000 pirkanmaalaiselle.
- Pirkanmaan hyvinvointialueen toi- mintakulut ovat yhteensä yli kaksi miljardia euroa.
- Pirkanmaalla siirtyvää henkilöstöä on yli 19 000.
- Hyvinvointialueella ylintä päätös- valtaa käyttää aluevaltuusto. Pir- kanmaalla aluevaltuutettuja on 79.
- Pirkanmaan hyvinvointialueen verk- kosivut ovat osoitteessa **pirha.fi**.

Pirkanmaan hyvinvointi- alueelle siirtyvät palvelut

- Perusterveydenhuolto, esim. ter- veyssasemien vastaanottotoiminta ja vuodeosastot
- Erikoissairaanhoido, esim. Taysin sairaalat
- Ensihoito, esim. ambulanssit
- Pelastuspalvelut
- Suun terveydenhuolto
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Äitiys- ja lastenneuvolat
- Aikuissosiaalityö
- Lastensuojelu
- Vammaispalvelut
- Ikääntyneiden asumispalvelut
- Kotihoito
- Kuntoutus
- Opiskeluhoiton kuraattori- ja psy- kologipalvelut

Uudet Tampere.fi-sivut sujuvoittavat arkea

TOUKOKUUSSA julkaistiin uusitut, entis- tä palvelevammat Tampereen kaupungin Tampere.fi-sivut.

Uudet Tampere.fi-sivut ovat asukkaille ja muille sivustoa käyttäville arkea suju- voittava tietosisä, josta pääsee helposti palveluihin. Tampere.fi kertoo keskeiset ajankohtaiset asiat sekä miten kuntalaiset voivat vaikuttaa asioihin. Sivut palvelevat myös kansainvälisiä käyttäjiä.

Koko uudistuksen ajan kuultiin käyttä- jien näkemyksiä, jotta heidän tarpeensa huomioitaisiin mahdollisimman hyvin. Si- vut ovat saavutettavat kaikille ja sujuvat käyttää myös mobiililaitteilla.

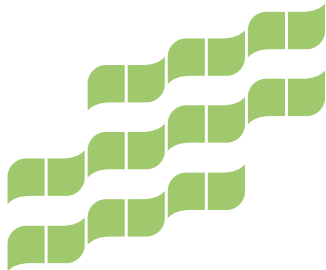
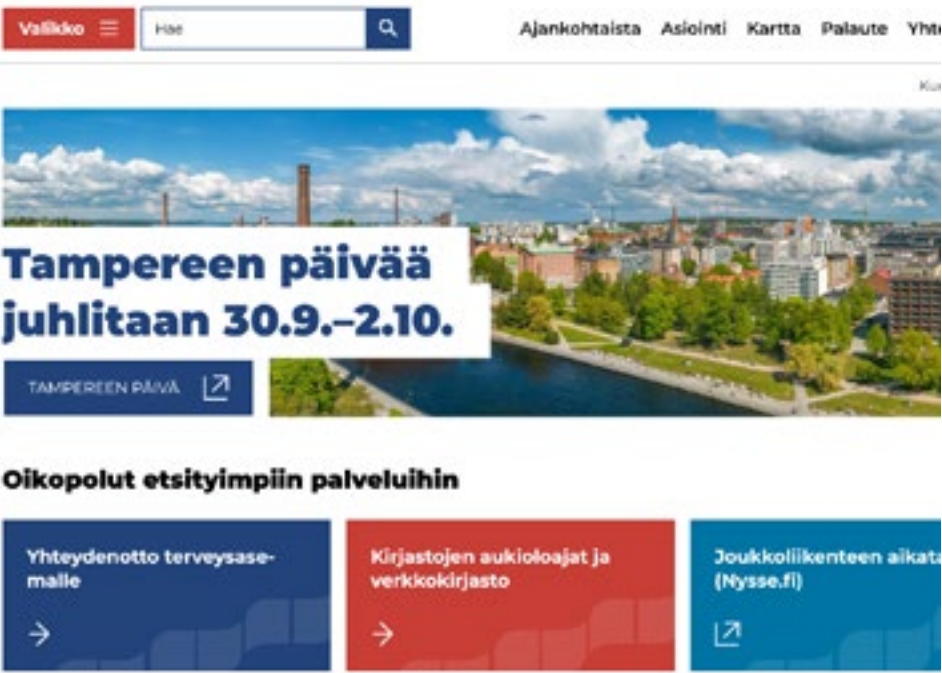
Tiedon löytymistä sivuilta helpotetaan tarjoamalla eri valikoita aihepiireittäin ja

elämäntilanteittain, hakuja ja suodatus- mahdollisuuksia. Sisällöt esitetään käyt- täjälle selkeästi. Ulkoasultaan Tampere.fi mukailee Tampere.Finland-brändiä.

Käyttäjäkyselyjen ja käyttötilastojen perusteella Tampere.fi-sivuilta haetaan eniten terveydenhoitoon liittyvää tietoa, ajankohtaisasiaa sekä kirjastoon ja liiken- teeseen liittyvää tietoa.

Sivuston käyttö on kasvanut vuosittain. Vuonna 2021 sivustolla oli 3,4 miljoonaa käyttäjää ja 21,4 miljoonaa sivulatausta. Käyttäjistä 65 prosenttia tuli sivuille ha- kukoneen kautta.

Älypuhelimella sivuja käytti 58 pro- senttia kävijöistä. Mobiilikäyttö on vuosi vuodelta kasvanut.

TAMPERE-lehti 2 | 2022

Tampereen kaupungin asukaslehti ilmestyy vuonna 2022 kaksi kertaa. Lehti on julkinen tiedote, joka jaetaan jokaiseen tamperelaistalouteen.

Julkaisija:
Tampereen kaupunki
PL 487, 33101 Tampere
toimittus.tampere@tampere.fi

Päätoimittaja:
Viestintäpäälikkö
Aila Rajamäki
aila.rajamaki@tampere.fi
040 550 5540

Taitto: Etelä-Suomen Media Oy

Paino: Lehtisepät Oy
Painos: 140 000 kpl
Jakelusta vastaa Ykkösjakelut Oy.
Jakeluun liittyvät palautteet:
neuvonta@tampere.fi

Kannen kuva: Tineke Haatainen (vasemmalla), Melissa Vakkuri, Emma Eskola, Julius Leinonen, Sami Heidari ja Sanni Alanen Lie- lahden päiväkodissa.
Kuva: Laura Happonen

ISSN: 1458-557X (painettu),
1458-6991 (verkkolehti)

Tampere-lehti verkossa:
tampere.fi/viestinta

www.tampere.fi

QR-lukija käytössä?
Nappaa lehti
mobiilipääätteeseesi!

Palvelut turvataan edelleen

Tamperelaiset saavat jatkossakin sosiaali- ja terveyspalveluja. Kuvassa fysioterapeutti Jutta Jokela.

TAMPERELAISET voivat olla huoletta, sillä sosiaali- ja terveyspalveluita saa Tampereella jatkossakin samalla tavoin

kuin nytkin. Sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle vuodenvaihteessa.

Kuva: Laura Hoppo

– Palvelupisteet ovat edelleen samat. Ensi vuoden alussa tai ensi vuoden aikana ei palvelupaikkoihin ole tulossa muutosta, sanoo Tampereen sosiaali- ja terveyspalveluista vastaava apulaispormestari **Johanna Loukaskorpi**.

– Hyvinvointialueen valtuusto tulee jossain vaiheessa tekemään palveluverkosuunnitelman. Silloin mietitään, onko joitakin yksittäisiä pisteitä, joita ei tarvita. Parhaillaan poliittisella puolella valmistellaan hyvinvointialueen strategiaa ja ensi vuoden talousarviota. Hyvinvointialueen ylin johto on valittu ja he ovat aloittaneet tehtävissään, jotta palveluiden siirto onnistuu vuodenvaihteessa mahdollisimman sujuvasti ja saumattomasti.

– Olennaista on, että ensi vuoden alussa palkat maksetaan normaalisti työntekijöille ja ihmiset tietävät, mihin mennä töihin, Loukaskorpi sanoo.

– Kannattaa seurata kaupungin ja hyvinvointialueen viestintää. Syksyn aikana tulee vielä laajamittaista tiedotusta, jotta asukkaat tietävät, mistä voi hakea jatkossa apua ja palveluita sekä miten sosiaali- ja terveyspalvelut organisoidaan.

Vaikka pelastuspalvelut siirtyvätkin hyvinvointialueen järjestämisvastuulle, niihin ei tule kuntalaisen näkökulmasta muutoksia. Pirkanmaalla pelastuslaitos on jo vuodesta 2003 lähtien toiminut maakunnallisena.

Rooli muuttuu, tekemisen meininki jatkuu

KUN sote- ja pelastuspalvelut siirtyvät hyvinvointialueille, kuuluuko kaupungille enää mikään esimerkiksi ikäihmisten hyvinvointiin liittyvä? Kyllä kuuluu, ja paljonkin. Varsinaiset terveyspalvelut järjestää ensi vuoden alusta Pirkanmaan hyvinvointialue, mutta hyvää elämää rakennetaan edelleen monin tavoin myös Tampereen kaupungin työssä.

AINA ei tule ajatelleeksi, että hyvä vanhuus liittyy esimerkiksi kaupungin kaavoitukseen. Hyvä ikääntyminen lähtee hyvästä asumisesta, ja ikääntyessä ensimmäiset haasteet liittyvät usein liikkumisen esteisiin. Niitä voidaan helpottaa huolellisella suunnittelulla ja rakentamisella. Hyvää ikääntymistä ovat myös liikunta- ja kulttuuripalvelut, kuten vaikkapa uimahalli ja kirjastot. Ne taas ovat kaupunkien palveluita.

HELPOSTI unohtuu, että monilla eläköityneillä on usein aikaa ja halua nauttia kaupungin menoista ja palveluista. Viikkaan kulttuurielämän edistäminen on myös osa mukavaa ikääntymistä, ja siinä kaupunkikin on vahvasti mukana.

VUODENVAIHTEEN muutoksen jälkeen kaupungin tehtävä on siis edelleen ja yhä enemmän luoda pohjaa, jonka päälle jokainen voi rakentaa omanlaisensa elämän. Vastaava esimerkki lapsiperheiden elämästä ensi vuoden muutoksessa: tuttu neuvola tuskin muuttuu, mutta hallinnollisesti palvelun järjestää ja henkilökunnan palkan maksaa hyvinvointialue. Päiväkotit, puistot, monet liikuntapaikat ja koulu taas ovat edelleen kaupungin vastuulla. Hyvä lapsuus on esimerkiksi turvallisia

leikkipaikkoja, harrastuksia ja laadukasta varhaiskasvatusta ja koulutusta. Niitä järjestää tai tukee kaupunki.

SIIRTYMÄ ei tarkoita, että kaupunki ja hyvinvointialue voivat unohtaa toisensa. Tampereen ja hyvinvointialueen pitää tehdä vahvaa yhteistyötä alueilla, joissa kaupungin tehtävät ja hyvinvointialueen tehtävät ovat lähellä toisiaan. Näin on esimerkiksi koulukuraattorien ja -psykologien kanssa: teknisesti he kuuluvat hyvinvointialueeseen, käytännössä heitä tarvitaan mukana koulujen arjessa. Tietoa ja yhteisiä näkemyksiä tarvitaan suunnittelun tueksi sekä kaupungilla että hyvinvointialueilla.

SAMAAN aikaan sote-muutoksen kanssa kaupunki keskittyy yhä enemmän elinvoiman – siis opiskelu-, työ- ja yritysmahdollisuuksien – edistämiseen. Yhdessä lähdemme rakentamaan uutta kaupunkia ja sen uusia suuntia. Tähän kuuluu esimerkiksi uusi Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmamme, jonka kautta laitamme dataa ja tekoälyä töihin kaupunkilaisten, kaupungin ja yritysten hyväksi. Keskustan ja esimerkiksi Särkänniemen alueen kehitys jatkuu, ja uudet ratikkalinjatkin rakentuvat parhaillaan.

KAUPUNGIN rooli siis muuttaa muotoaan, mutta tekemisen meininki ei katoa Tampereelta minnekään – päinvastoin.

Anna-Kaisa Ikonen
Tampereen pormestari

Av-tuotantokannustintuki maksaa itsensä yli kymmenkertaisesti takaisin

TAMPEREEN kaupunki on vuodesta 2018 lähtien myöntänyt tuotantokannustimia Tampereen seuduilla syntyneistä audiovisuaalisten tuotantojen kuluihin.

– Siitä lähtien Tampereella tehtävien av-tuotantojen määrä on kasvanut räjähdysmäisesti, ja kiinnostus Tamperetta kohtaan on lisääntynyt, sanoo Film Tampereen asiantuntija **Fanny Heinonen**.

Av-tuotannoilla tarkoitetaan tuotantokannustimen yhteydessä ammattimaisesti tuotettua televisiota, elokuvaa, dokumentteja, viihdettä ja lisätyn todellisuuden (VR/AR) tuotantoja. Tuotantokannustimen myötä Tampereen seudulle on tullut yli 20 miljoonaa euroa välittömiä tuloja. Tuotannot voivat saada kannustinta 10–15 prosenttia toteutuneista kuluista.

– Tämä ei ole rahoitusta, mikä annetaan ensin, vaan että tulet tänne tekemään ja toteutuneista ja hyväksytyistä kuluista hyvitetään. Tuotantokannustin on edullista investointia, koska se perustuu tuotannon toteutuneisiin kuluihin, Heinonen sanoo.

Lisää työtä alueelle

Tuotantokannustin tuo Tampereen seudulle muutakin hyötyä kuin vain rahaa. Audiovisuaalinen ala on tyypillisesti projektoitaista, pätkätoita ja edellyttää itsensä työllistämistä freelancerina. Kun muualta tulevat tuotannot käyttävät paikallisia työntekijöitä, on heille luvassa niin sanotusti pidempää ja paksumpaa leipää.

– Tuotannoilla on jatkumoa. Alan ammattilaisten ja yritysten tulot eivät nojaa pelkästään siihen, mitä alueella sisäisesti tuotetaan, vaan tuotantota tulee seudun ulkopuolelta kansallisesti ja kansainvälisesti, Heinonen sanoo.

Kansainvälisissä tuotannoissa on usein myös isommat budjetit ja isompi levitys.

– Sen lisäksi, että työtä on enemmän ja pidempijaksoisesti, hankkeet ovat monesti myös vaativampia. Se kasvattaa paikallista osaamistasoa.

Tampere maailmankartalla

Tampereella kuvatut elokuvat ja tv-sarjat voivat myös lisätä kiinnostusta Tamperetta kohtaan. Kotimaisen Ruutu+ -suoratoistopalvelun katsotuimpien kärjessä on keikunut Koskinen, joka on Tampereella kuvattu rikossarja. Sarja on tänä keväänä myyty muun muassa Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Australiaan.

– Se tarkoittaa, että Tampere ja tamperelainen osaaminen näkyy maailmanlaajuisesti.

Mitä enemmän matkailijat tulevat Tampereelle elämystalouden perässä ja kaupungin viehättävyyden ja vetovoimaisuuden takia, sitä enemmän se ruokkii paikallisia palvelu- ja matkailualoja.

Raha on tärkeä houkutin

Tuotantokannustinten logiikka on yksinkertaistettuna se, että Tampereen seudulla käytetyistä kustannuksista hyvitetään 10–15 prosenttia toteutuneiden kulujen mukaan. Jos tuotantoyhtiö on käyttänyt alueella 800 000 euroa, siitä jää seudulle 720 000 euroa, jos kymmenen prosenttia hyvitetään takaisin.

– Raha on tärkeimpiä asioita, kun tuottajat tekevät sijoittumispäätöksiä. Suomessa on 25 prosentin av-tuotantokannustin, jota myöntää Business Finland. Tämä tarkoittaa, että Suomeen kuvaamaan tulevilla kannustinkelpoisilla kansainvälisillä

tuotannoilla on mahdollisuus hakea 25 prosentin kannustinta. Tampereella kuvaavat voivat lisäksi hakea 10–15 prosenttia, Heinonen sanoo.

Tuotantokannustin tekee Tampereesta kansainvälisesti kilpailukykyisen kuvauskohteen.

– Niin monessa maassa on jo tuotantokannustimia ja vielä erikseen alueellisia, että tässä kilpailussa pitää olla mukana. Meillä on kuitenkin ihan mieletön potentiaali, fasilitteetit ja infra. Olisi sääli, jos ne eivät pääsisi kansainväliseen käyttöön.

Tuotantokannustimien jälkeen merkittäviksi tekijöiksi nousevat alan ammattilaiset ja toimiva infrastruktuuri. Tampere saa kiitosta siitä, että asiat toimivat. Tuottajilta tulee hyvää palautetta myös tamperelaisista.

– Täällä otetaan avosylin vastaan tuotantoja ja annetaan kuvauksien olla rauhassa. On myös mahdollista päästä moniin sellaisiin kuvauspaikkoihin, joihin pääsy muualla voi olla haastavampaa tai jopa mahdotonta.

Tänä syksynä av-alan ammattilaiset palkitsivat Film Tampereen ja Tampereen kaupungin av-tuotantokannustimen Vuoden Screen -tekona.

Film Tampereen asiantuntija Fanny Heinonen

Sihja (Tuffi Films) sai ensi-iltansa elokuun alussa. Kuva: Mirella Mellonmaa.

Tampere on luovien ihmisten koti

TAMPEREEN uusi kehitysohjelma vahvistaa kaupunkia elämystalouden keskukseksi. Valtuustokauden mittaisen Elämystalouden kehitysohjelman tavoitteena on tuoda yhteen eri elämystalouden aloja, osaajia ja yrityksiä. Näin tuetaan alan järjestelmällistä kehitystä. Samalla luodaan elävää kaupunkia tamperelaisille.

Elämystalouteen kuuluu laajasti eri aloja ja yrityksiä, kuten matkailu- ja elämyspalvelut, kulttuuri ja luovat alat, urheilu- ja virkistyspalvelut sekä av-ala ja peliteollisuus. Uusi ohjelma saattaa yhteen näitä toimialoja ja niiden osaajia ja tarjoaa alustan yritysten ja yhteisöjen yhteiselle tekemiselle.

Tavoitteena on, että Tampere tunnetaan kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymänä. Elämysten äärelle houkutelaaan ihmisiä ympäri vuoden.

Tampereen seudulla kuvattua

- Koskinen
- Sokea mies joka ei halunnut nähdä Titanicia
- Häräntappoose
- 70 on vain numero
- Suomilove
- Elämäni Biisi
- Kansanvihollinen
- Juice
- Dual
- Hymyä
- Näin pilvet kuolevat
- Poikani Joel
- Sihja
- Naurun varjolla
- Pirjo
- Punttikomedia (tulossa ensi-iltaan lokakuussa)

Tunnetko jo Tampereen neuvostot?

Tampereen kaupungilla toimii useita neuvostoja ja vaikuttajaryhmiä. Neuvostojen ja muiden vaikuttajaryhmien avulla halutaan taata muun muassa ikäihmisten, lasten, nuorten, maahanmuuttajien ja vammaisten äänen kuuluminen valmistelussa ja päätöksenteossa.

Tampereen mielenterveys- ja päihdeneuvosto on aloittanut toimintansa helmikuun alussa.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto on kaupunginhalituksen asettama yhteistyöelin, jossa ovat mukana vammaisten, heidän omaistensa, vammaisjärjestöjen ja kaupungin edustajat. Vammaisneuvoston tehtävänä on vaikuttaa kunnalliseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja seurantaan.

Vammaisneuvosto edistää, tukee ja valvoo vammaisten kuntalaisten oikeuksien, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Asennevaikutuksen tavoitteena on, että vammaiset ihmiset näkyvät yhteiskunnassa ja vaikuttamis- ja normaali osa kaupungin katukuvassa. Vammaisneuvosto tekee aloitteita ja antaa lausuntoja sekä kannanottoja. Keskeistä on myös vaikuttaa yhdyskuntasuunnitteluun ja esteettömmään rakentamiseen. Esteettömyyden edistämiseksi vammaisneuvosto on nimenyt esteettömyystyöryhmän, joka antaa esteettömyyslausuntoja merkittävistä kaavoitus- ja rakentamiskohteista, järjestää yhteisiä palavereja kaupunkiympäristön suunnittelijoiden kanssa ja tekee esteettömyyskatselmuksia.

Vammaisneuvosto järjestää myös avoimia tilaisuuksia. Syksyllä järjestetään yhteistyössä Tampereen seudun Näkövammaiset ry:n kanssa Esteettömyysseminaari keskiviikkona 26.10. virastotalon valtuustosalissa ja striimatuna. Seminaarin aiheena on palveluiden esteettömyys ja saavutettavuus. Lisätietoja kaupungin verkkosivuilta tampere.fi/vammaisneuvosto. Voit ottaa yhteyttä vammaisneuvostoon lähettämällä sähköpostia osoitteeseen vammaisneuvosto@tampere.fi. Toimintaa voit seurata Facebookissa: Tampereen kaupungin vammaisneuvosto.

Mielenterveys- ja päihdeneuvosto

Uusin tulokas neuvostojen joukossa on 1.2.2022 aloittanut mielenterveys- ja päihdeneuvosto, joka on kaupungin alueella asuvien mielenterveys- ja päihdekuntoutujien, heidän järjestöjensä ja omaisten yhteistyötoimielin.

Sen tehtävänä on toimia yhteisenä keskustelufoorumina, jonka toiminta tukee eri toimijoiden sekä julkisen ja kolmannen sektorin mielenterveys- ja päihdetyön koordinoitua, kehittämistä ja mahdollisten yhteisten hankkeiden toteuttamista. Neuvosto myös tekee esityksiä päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittämiseksi.

Neuvoston toiminnasta keskeistä on kuntalaisten kuuleminen. Kuntalaisille on suunnattu kysely, jossa kartoitetaan toiveita ja odotuksia neuvostotyöskentelylle ja annetaan mahdollisuus palautteeseen muun muassa mielenterveys- ja päihdepalveluista. Neuvosto järjestää myös asukastilaisuuksia ja osallistuu järjestöjen toimintaan.

Neuvostoon voi ottaa yhteyttä e-lomakkeella. Sähköinen lomake on auki vuoden loppuun asti. <https://elomake.tampere.fi/lomakkeet/25108>

Lasten parlamentti

Lasten parlamentin tavoitteena on saada alakouluikäisten lasten mielipiteet kuuluviin tamperelaisessa päätöksenteossa sekä opettaa lapsille demokratia- ja vaikuttamistaitoja lasten oman ikätason mukaisin menetelmin. Toiminta on osallistavaa ja lapsilähtöistä.

Lasten parlamentti on ollut vaikuttamassa muun muassa osallistuvan budjetoinnin ikärajan laskemiseen, antanut lausuntoja esimerkiksi kaupungin strategiaan ja raitiotiehankkeeseen sekä ollut mukana Lapsiystävällinen kunta -mallin valmistelussa. Lisäksi on julkaistu mielipidekirjoituksia, viimeisimmäksi kiusaamiseen liittyen.

Toiminta koostuu kahdesti vuodessa pidettävästä suurykokouksesta, alueellisista parlamenteista ja hallitus-toiminnasta. Suurykokoukset pidetään valtuustosalissa, jonne kokoontuvat kaikki tamperelaisten alakoulujen edustajat.

Alueelliset parlamentit, jotka koostuvat niin ikään koulujen edustajista, kokoontuvat kuudella alueella neljästi vuodessa ja vaikuttavat pääasiassa oman lähialueen asioihin.

Yhteyttä voi ottaa parlamenttia ohjaavaan nuoriso-ohjaajaan tai hallitukseen suurykokouksessa ja alueellisissa parlamenteissa toimiviin edustajiin. Yhteystiedot löytyvät Tampereen kaupungin nettisivuilta.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto on asiantuntijaelin kaikissa kaupungin ikäihmisiä koskevissa asioissa. Vanhusneuvosto antaa lausuntoja ja tekee aloitteita. Vanhusneuvoston työ on nähtävissä myös konkreettisesti: neuvosto on yhdessä vammaisneuvoston kanssa saanut Hämeenkadulle yhden liikennevalon kävelijöille. Lisäksi vanhusneuvosto on saanut penkkejä Hatanpäälle.

Vanhusneuvoston jäsenet valitaan eläkeläisjärjestöistä. Eläkeläisvaltuusto, jonka vanhusneuvosto järjestää kaksi kertaa vuodessa, koostuu kaikista ikäihmisiin liittyvistä järjestöistä, joten sen kautta pääsee isompi toimijajoukko osallistumaan.

Vanhusneuvostoon voi olla yhteydessä puhelimitse tai sähköpostitse. Vanhusneuvoston palautesähköposti on vanhusneuvosto@tampere.fi. Nuo sähköposti menevät esittelijäsihteerille, joka vie palautteen vanhusneuvoston työjaoston tietoon ja käsittelyyn.

Maahanmuuttajaneuvosto

Maahanmuuttajaneuvosto edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua ja osallistuu aktiivisesti syrjinnän ja rasismin ehkäisyyn liittyvään työhön. Neuvosto tekee esityksiä maahanmuuttajia koskevien palveluiden kehittämiseksi ja palveluiden sekä rekrytoinnin

Neuvosto on osallistunut Tampereen kaupungin kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisen ohjelman laadintaan, kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman sisältösuunnitteluun. Lisäksi neuvosto on ollut aktiivisesti kehittämässä maahanmuuttajataustaisten henkilöiden aktiivisuutta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, esimerkiksi järjestötoiminnan kautta ja edistämällä äänestysaktiivisuutta.

Maahanmuuttajaneuvoston jäseneksi voi hakea Tampereella asuva, maahanmuuttajataustainen henkilö. Ennen maahanmuuttajaneuvoston nimeämistä järjestetään julkinen haku, jolloin halukkaat henkilöt voivat ilmoittautua ehdokkaaksi tai sopivaa henkilöä on mahdollisuus esittää neuvoston jäseneksi. Lisäksi valtuustoryhmät voivat esittää omaa ehdokastaan neuvoston jäseneksi. Kaupunginhallitus päättää neuvoston jäsenvalinnoista.

Maahanmuuttajaneuvosto on hyvä esimerkki kaupungin pitkäjänteisestä työstä vieraskielisen väestön osallisuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen edistämiseksi. Esimerkiksi kaikissa suu- rissa kaupungeissa ei ole vastaavaa toimielintä.

Tampereella voi osallistua monin tavoin. Tamperelaisille käytiin kirjastoissa kertomassa osallistuvasta budjetoinnista. Kuva: Laura Happonen

Tule kertomaan ideasi, miten haluaisit osallistua tulevaisuudessa

KAUPUNKI järjestää osallisuuden info-päivät osana Tampereen päivän tapahtumia. Samaan aikaan vietetään myös kansalaisvaikutuksen juhlapäivää.

– Infopäivien aikana kerromme tamperelaisille, millaisia osallistumisen mahdollisuuksia asukkailla on nyt. Samalla haluamme kuulla, miten ja millaisiin asioihin asukkaat haluavat tulevaisuudessa osallistua, kertoo suunnittelija **Lilli Siikasmaa**.

Tampereen virastotalon pop up -tilaan osoitteessa Aleksis Kiven katu 14–16 voi tulla kahville, tutustumaan näyttelyyn ja juttelemaan siitä, millaisia kokemuksia ja toiveita on osallistumisesta.

– Toivomme saavamme ihmisiltä ajatuksia, mitä voisimme jatkossa tehdä ja mihin suuntaan mennä. Jos et pääse mukaan paikan päälle, voit vastata kyselyyn, joka on avoinna samaan aikaan, kertoo suunnittelija **Susanna Lundström**.

Tampereen kaupungin osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmaa päivitetään parhaillaan. Tamperelaisilta saatuja ideoita hyödynnetään suunnitelman teossa.

Osallisuuden infopäivät ovat Tampereen päivän yhteydessä perjantaina ja lauantaina 30.9.–1.10.2022. Tarkemmat tiedot ohjelmasta osoitteessa tampere.fi/osallistu-ja-vaikuta

Näin voit osallistua

Mietitkö, miten voisit osallistua ja vaikuttaa oman kaupunkisi asioihin? Tampereen kaupungin verkkosivuille on koottu tietoa erilaisista osallistumismis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Sieltä löydät tietoa esimerkiksi käynnissä olevista kyselyistä tai kaavoitukseen liittyvistä tilaisuuksista. Sinne on myös keskitetty tietoa muun muassa neuvostojen toiminnasta. tampere.fi/osallistu-ja-vaikuta

Nuoret keskustelevat turvallisuudesta Digiraadissa

TAMPEREELLA kokeillaan tänä syksynä uudenlaista digitaalista osallistumistapaa. Nuorille järjestetään Digiraati, jossa he voivat kirjoittaa keskustella 1–2 viikon ajan tietyistä teemasta. Keskustelussa on mukana toistakymmentä nuorta.

– Digiraati on suljettu keskustelu ja nuoret ovat itsekin nimimerkillä mukana, kertoo suunnittelija **Johanna Kurela** Tampereen sivistyspalveluiden hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöt -yksiköstä.

Keskustelussa on mukana kaupungin puolesta keskustelunohjaajia, joiden tehtävänä on pitää keskustelua yllä ja laittaa kysymyksiä, jos keskustelu hiljenee. Keskustelunohjaajat voivat myös

poimia nuorten kommentteista teemoja ja kysyä, mitä mieltä muut keskustelijat ovat siitä.

– Nuoret keskustelevat kirjoittaen keskenään, keskustelunohjaaja ei varsinaisesti osallistu itse keskusteluun, Kurela sanoo.

Vaikka Digiraati on suljettu keskustelu, sen päättyessä keskustelusta tehdään yhteenveto, joka toimitetaan eteenpäin selaiselle taholle, joka voi asiaan vaikuttaa.

Tampereen ensimmäisen Digiraadin teemana on keskustan turvallisuus. Keskustelun aineisto viedään Tampereen turvallisuuskeskusteluun, johon kuuluu kaupungin asiantuntijoiden lisäksi muun muassa

pelastuslaitos ja poliisi. Turvallisuus on valikoitunut teemaksi, sillä se on puhuttanut kaikkia tamperelaisia. Nuoret ovat itse nuorisopalvelujen Discord-kanavalla ottaneet aiheen esiin. Keskustelu auttaa ymmärtämään nuorten tilannetta ja sen avulla toivottavasti saadaan eväitä, miten voidaan edistää turvallisuutta.

Digiraati on kehitetty erityisesti nuorten osallistumista varten, sillä nuoret harvemmin vastaavat kyselyihin.

– Jos kokeilu onnistuu, toimintaa aiotaan jatkaa myöhemmin. Tavoitteena on, että menetelmää laajennettaisiin myös aikuisten osallistumisen keinoksi, Kurela kertoo.

Koronarokotuksia annetaan Hatanpään rokotusyksikössä ja terveysasemilla

AIKUISTEN ja yli 12-vuotiaiden tampere-laisten koronarokotukset jatkuvat Hatanpään rokotusyksikössä sekä terveysasemilla. Lokakuussa myös 5–11-vuotiaiden lasten koronarokotukset siirtyvät Tipotieltä Hatanpään rokotusyksikköön.

Rokotukseen voi varata ajan verkossa osoitteessa tampere.fi/koronarokotukset. Jos verkkoajanvarausta ei pysty käyttämään, ajan saa soittamalla numeroon 03 5657 0023 (joka päivä kello 7–22).

Hatanpään rokotusyksikössä (Hatanpääntie 24, C-rakennus) koronarokotuksia annetaan myös ilman ajanvarausta. Katso tarkemmat tiedot rokotuspäivistä osoitteesta: tampere.fi/koronarokotukset.

Tampereen terveysasemat siirtyivät takaisinsoittopalveluun

TAMPEREEN terveysasemilla on siirretty pelkästään takaisinsoittopalveluun. Takaisinsoittopyynnön voi jättää maanantaista torstaihin kello 8–16 ja perjantaisin kello 8–15.

– Ostopalveluterveysasemilla takaisinsoittopalvelu on ollut jo aiemmin käytössä ja muille terveysasemille sitä on tuotu pikkuhiljaa, kertoo Tampereen kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden vastaamistoiminnan vs. ylläpitäjä **Jukka Karjalainen**.

Puhelinalueella voi valita yleisimminkin käytetyistä palveluista itselleen sopivan. Vaihtoehtoja on neljä: terveysaseman hoitaja- ja lääkäripalvelut, fysio- ja toimintaterapiapalvelut, reseptin uusinta sekä ajanvarauksen peruuttaminen. Jos valintaa ei tee, takaisinsoittopyyntö ohjautuu terveysasemalle.

Näin asiakkaan ei tarvitse jonottaa ja odottaa puhelimesta ammattilaisen vastaamista vaan ammattilainen soittaa asiakkaalle takaisin.

Takaisinsoittopalveluun siirryttiin Karjalaisen mukaan palautteiden ja muissakin kaupungeissa ja palveluissa yleisesti havaittujen positiivisten näkemysten perusteella.

– Vastausajat ovat venyneet välillä kovinkin paljon ja pitkä jonottaminen puhelimesta on asiakkaille ollut turhauttavaa. Palvelun järjestäminen toimivammaksi on yksinkertaisempaa takaisinsoittojärjestelyin. Tämä hyödyttää siis toivoaksemme kaikkia, niin asiakkaita kuin palvelun järjestäjiä.

Neljä yleisintä valintaa on tehty nopeutamaan palvelua. Valinnat auttavat ohjaamaan takaisinsoittopyynnön nopeammin asiaan soveltuvalle ammattilaiselle ja oikeaan yksikköön.

Tampere rakentaa ja perusparantaa kouluja ja päiväkoteja

PÄIVÄKOTIEN ja koulujen rakennus- ja perusparannustyöt jatkuvat eri puolilla Tamperetta. Alkaneen lukuvuoden alkuun valmistui Pispalan koulun perusparannustyö. Pispalan koulun vuosina 1915, 1922 ja 1943 valmistuneet tilat uudistettiin nykyaikaisiksi. Ne korjattiin edellisen kerran vuonna 1984.

Perusparannus on tehty koulun vanhaa tyyliä kunnioittaen, muun muassa entisöimällä huonekaluja ja alkuperäisiä ovia. Koulun tilojen perusjärjestys on säilynyt pääosin ennallaan. Esi- ja alkuopetuksen tilat on keskitetty ensimmäiseen kerrokseen. Kouluterveydenhuolto ja oppilashuolto ovat toisessa kerroksessa. Isoimpia luokkatiloja on muokattu pienryhmätoimintaan sopiviksi. Pispalan kouluun on myös rakennettu henkilöhissi ja lisätty wc-tiloja.

Perusparannuksen jälkeen Pispalan koulussa on tilat noin 260 perusopetuksen oppilaalle. Esiopetuksen tiloja koulussa on 50 oppilaalle.

Tampereen kaupungin sivistyspalvelujen palvelualueen koordinaattori **Elina Kalliohaka** kertoo, että syy lukuisiin hankkeisiin on ollut korjausvelka.

– Yritämme saada korjausvelkaa pienemmäksi ja taklattua sisäilmaongelmia, Kalliohaka sanoo.

Korjausvelasta halutaan eroon, jotta tarvittavia parannuksia voidaan tehdä oikea-aikaisesti.

Perusparannuksia useissa päiväkodeissa

Myös Ikurin päiväkodin ja Tammelassa Vellamon päiväkodin perusparannukset ovat valmistuneet. Maamiehentiellä sijaitseva Ikurin päiväkodin nimi on jatkossa Myllypuron päiväkoti. Päiväkoti on perusparannettu täydellisesti piha-alueineen, kalusteineen ja varusteineen vastaamaan nykyaikaista päiväkotikäyttöä. Päiväkodissa on tilat enimmillään 80 lapselle.

Ikurissa Vironmäkikadulla rakennetaan parhaillaan uutta rakennusta Ikurin

Lielahden päiväkodissa kelpaa leikkiä ja pelata.

päiväkodille ja koululle. Rakennus otetaan suunnitelman mukaan käyttöön vuoden kuluttua elokuussa 2023, jolloin se korvaa Ikurin nykyisen koulutalon sekä Myllärin ja Länsi-Tesoman päiväkodit. Uusi päiväkoti mitoitetaan 160 lapselle ja koulu 150:lle esiopetuksen ja 1.–2. luokkien oppilaalle. Tammelassa Vellamon päiväkodin perusparannus on valmistunut Aaltosenkadulla. Perusparannuksessa rakennus varustettiin ja kalusteineen sekä piha-alue on muutettu nykyaikaiseksi päiväkodiksi. Vellamossa on tilat kaikkiaan noin 60 lapselle.

Leinolan päiväkotia perusparannetaan parhaillaan. Päiväkoti valmistuu käyttöön keväällä 2023.

Tahmelan päiväkoti siirtyy elo-syyskuussa 2022 väistöön Pispalan koululta vapautuvaan väistötilaan Hyhkyn koulun kentälle. Vuonna 1962 rakennettu Tahmelan päiväkoti aiotaan purkaa ja tilalle suunnitellaan vuonna 2025 valmistuvaa

uutta päiväkotia. Tahmelan päiväkodin nykyinen rakennus on kärsinyt heikosta sisäilmatilanteesta, jonka vuoksi päiväkodin toiminta siirtyy väistötiloihin jo tässä vaiheessa.

Lintulammen ja lidesrannan päiväkodeista on luovuttu kesällä 2022. Lintulammen päiväkodin lähialueella otettiin käyttöön Lielahden uusi päiväkoti elokuussa 2021, ja lisäksi Niemenrantaan avattiin uusi palvelusetelipäiväkoti Nappulanniemi elokuussa 2022. lidesrannan päiväkoti on pieni eikä nykyisellään sovellu enää päiväkotitoimintaan.

Kouluikäisten määrä on kasvanut

Perusparantamisen lisäksi Tampereella rakennetaan uusia kouluja ja päiväkoteja. Niiden rakentaminen perustuu päiväkotien ja koulujen palveluverkkosuunnitelmaan, joka on tehty vuonna 2018.

– Palveluntarve on kasvanut, kun pe-

ruskouluikäisten määrä on kasvanut, Kalliohaka sanoo.

Sammon koulun laajennuksen ja päiväkodin uudisrakennuksen rakennustyöt ovat käynnissä. Sammon koulu ja päiväkoti saadaan käyttöön vuoden 2023 alussa.

Etelä-Hervannan päiväkodin ja koulun rakentaminen jatkuu Mekaniikan polulla. Uusi rakennus otetaan käyttöön elokuussa 2023. Siihen tulee tilat 1.–9. luokille, esiopetukselle ja varhaiskasvatukselle. Rakennus mitoitetaan kaikkiaan noin 1300 esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaalle ja päiväkoti 160 lapselle. Rakennukseen tulee tilat myös suun terveydenhuololle.

Etelä-Hervannan koulu on toiminut väistötiloissa Tampereen yliopiston Hervannan kampuksella syksystä 2018 alkaen. Koulu luopuu Pelipuiston toimipisteestä, kun uusi rakennus otetaan käyttöön.

Peruskorjaus etenee myös Messukylän koulussa, jossa seuraava vaihe eli rakennus 2 otetaan käyttöön tammikuussa

2023. Tämän jälkeen alkaa Messukylän koulun perusparannuksen viimeinen vaihe eli kivikoulun perusparannus. Kivikoulun rakennustyöt valmistuvat vuoden 2023 lopussa ja rakennus otetaan käyttöön vuoden 2024 alussa.

Uuden Eteläpuiston koulun ja päiväkodin rakentaminen alkaa syksyllä 2022 Koulukadulla. Rakennus saadaan käyttöön viimeistään elokuussa 2024. Rakennukseen tulee varhaiskasvatuksen tilat 120 lapselle ja 150:lle esi- ja alkuopetuksen eli 1.–2. luokkien oppilaalle

Pyyrikintie 2:ssa sijaitsevan, aiemmin oppilaitoskäytössä olleen kiinteistön perusparannus on alkanut. Kiinteistöön tulee pysyvä väistötila perusopetukselle ja pysyvät toimitilat lukiokoulutusta varten.

Messukylään rakennetaan uusi päiväkoti, joka otetaan käyttöön tammikuussa 2024. Tällöin vanhasta Messukylän päiväkodista luovutaan.

Hyhkyn koulun kahteen koulurakennukseen tehdään perusparannusta. Koulu saadaan käyttöön elokuussa 2023. Koulu mitoitetaan 200 perusopetuksen ja 50 esiopetuksen oppilaalle.

Toiseen rakennukseen tulee tilat myös kouluterveydenhuololle. Koulun väistötilat poistuvat, kun perusparannus valmistunut.

Myös Kissanmaan kouluun on tulossa perusparannus, jonka rakennustyöt on tarkoitus aloittaa maaliskuussa 2023 ja tilat saada valmiiksi lokakuussa 2024. Kissanmaan koulu siirtyy väistöön Sammon koulun laajennukseen, kun laajennus on valmistunut

Tampereella on rakennettu uusia asuinalueita, jolloin tarvitaan myös uusia kouluja ja päiväkoteja. Kaikkiaan tavoitteena on varmistaa lapsille hyvä oppimisympäristö ja huolehtia, että rakennukset pysyvät kunnossa.

– Tampereen kaupunki haluaa tarjota lapsille terveelliset ja turvalliset oppimistilat, Kalliohaka sanoo.

Olli Syrjä työskentelee Kalevanharjun päiväkodin varahenkilönä.

Varhaiskasvatuksen näköalapaikalla

TAMPEREELLA vahvistetaan varhaiskasvatuksen varahenkilöjärjestelmää. Viime keväänä rekrytoitiin 15 uutta vippiä eli varahenkilöä. Varahenkilöjärjestelmällä saadaan varhaiskasvatukseen laatua, riittävyyttä ja työhyvinvointia sekä turvallisuutta.

Vipit ovat lastenhoitajia, joilla on vakituinen työsuhte Tampereen kaupunkiin. Ensimmäiset vipit tulivat Tampereen kaupungille töihin vuonna 2007. Silloin heitä oli 15. Vippien määrää on nostettu vuosien varrella ja nykyisin heitä on 55. Jokaisella päiväkotiyksiköllä on oma varahenkilönsä.

– Tämä on tuonut vakautta varhaiskasvatuksen toiminnan järjestämiseen ja arkeen. Saadaan heti aamulla lähettää apua poissaolon tilalle, sanoo Kalevanharjun päiväkodin johtaja **Tiina Pyykkö**.

– Ei ole ollut sellaista päivää, ettei olisi kukaan ollut pois, sanoo Pyykkö, jonka johtamassa päiväkodissa on 10 varhaiskasvatuksen ryhmää ja kaksi esiopetusryhmää läheisellä koululla.

Osa tiimiä

Varahenkilöt eli vipit tuovat myös laatua varhaiskasvatukseen. Vipeiltä vaaditaan varhaiskasvatusalan pätevyys ja kelpoisuus.

– Vakituaisella varahenkilöjärjestelmällä saadaan pidettyä laatua vakaana osaamisen ja ammattitaidon näkökulmasta. Vakituksilta vipeiltä edellytetään valittaessa lastenhoitajan pätevyys ja tällöin heillä on alan koulutus. Vipejä arvostetaan työyhteisöissä, koska he ovat alan ammattilaisia, sanoo Tampereen varhaiskasvatusjohtaja **Elli Rasimus**.

Vaikka varahenkilöt liikkuvat lapsiryhmien välillä, ovat he kuitenkin kiinteä osa päiväkodin arkea. Vipit ovat tuttuja lapsille ja lapset tuttuja vipeille. Vipit osallistuvat

myös työyhteisön koulutuksiin ja kehittämispäiviin.

Vipit ovat vahvoja osaajia

Henkilöstövajetilanteissa vipit ovat vahvoja osaajia. Aloittaessaan vipin työn heidät perehdytetään tehtävänsä, turvallisuusasioihin ja työyhteisön pelisääntöihin. Koska vipit ovat vakituista henkilöstöä, heitä ei tarvitse perehdyttää työhön samalla tavalla päivittäin kuin uusia sijaisia; vipit tuntevat jo talon tavat. Toisaalta vip voi ajan myötä myös kiinnostua tulemaan pidempiaikaiseksi työntekijäksi tiimiin.

Vipin työ on vaativaa vaihtuvien tilanteiden ja monimuotoisuutensa vuoksi, mutta osa vipeistä kokee juuri työn luonteen rikkautena. Vipillä tulee olla erittäin hyvät tiimityö- ja vuorovaikutustaidot. Ura vippinä voi myös avata ovia uralle.

– Tälläkin hetkellä varhaiskasvatuksessa työskentelee apulaisiesimies, joka on aloittanut työuransa vippinä. Henkilö on siirtynyt vapistä ryhmän lastenhoitajaksi, siitä opettajaksi ja on nyt apulaisiesimiehenä, kertoo Tampereen sivistyspalvelujen henkilöstöhallinnon suunnittelija **Liisa Tietäväinen**.

Tiina Pyykkö kuvailee vipin tehtävää varhaiskasvatuksen näköalapaikaksi. – Eräs vippi sanoi, että hän haluaa nähdä monenlaisten tiimien, monien opettajien ja lastenhoitajien työskentelyä. Näin voi nähdä valtavan määrän hyviä malleja tehdä työtä. Tämä voi tarjota näköalapaikan tähän työhön, Pyykkö sanoo.

Varahenkilöjärjestelmä ei kasvata kustannuksia

Pitkiin sijaisuuksiin rekrytoidaan yleensä sijainen muuta kautta. Lyhytaikaisiin ja äkillisiin sijaisuuksiin vipit ovat kuitenkin erinomaisia. Varahenkilöjärjestelmä

ei myöskään lisää kustannuksia.

– Sama palkkameno menisi ulkopuolelta otettuihin sijaisiin ja kaikki sijaisen hankintaan käytettävä työaika on myös kuluja, Tietäväinen sanoo.

– Tämä on kustannustehokas ja laadukas ratkaisu, Rasimus tiivistää.

Tuttu aikuisille, tuttu lapsille

LAPSIIN ja nuoriin erikoistunut lähihoitaja **Olli Syrjä** on työskennellyt Kalevanharjun päiväkodissa varahenkilönä eli vippinä yhdeksän kuukautta. Sitä ennen hän teki sijaisuuksia eri puolilla.

– Jokainen päivä on täysin erilainen, kun vaihtaa ryhmästä toiseen päivittäin, Syrjä kuvailee.

Kalevanharjun päiväkodissa on 12 ryhmää neljässä talossa. Syrjä tuuraa siellä, missä tarvitaan.

– Vaatii heittäytymistä ja pitää mennä rohkeasti mukaan. Vaatii omanlaista persoonaa, että pystyy menemään tilanteisiin, Syrjä sanoo.

Syrjä kertoo, että hänet on otettu hyvin vastaan.

– Ryhmässä tiedetään, että Olli tulee ja tietää kuinka homma toimii.

Syrjän mielestä vipejä voisi olla enemmänkin.

– Tuttu sijainen lapsille ja aikuisille. Ei ole aina joku uusi, vaan on mukavaa, että sama ihminen tulee sijaistamaan.

Puu luo tunnelmaa Multisillan päiväkotiin

UUSI Multisillan päiväkoti on ollut käytössä nyt puoli vuotta. Päiväkodin johtaja **Saija Orenius** kertoo, että tilat ovat olleet toimivat.

140 lapsen päiväkodissa on seitsemän lapsiryhmää, joilla on kolme kotialuetta ja integroidun ryhmän tilat. Päiväkodissa on tilaa vähän yli 2000 neliömetriä. Päiväkodissa on yhteisiä tiloja,

monitoimitiloja, mutta jokaisella ryhmällä on mahdollisuus myös omaan rauhaan ryhmän kotialueella.

– Meillä ei ole sellaista avaraa, laakeaa tilaa, joka tuo levottomuutta ja ääntä. On ruokarauha ja leikkirauha. Äänieristys on niin hyvä, että naapurissa voi pitää juhlat, vaikka vieressä nukutaan, Orenius sanoo.

Päiväkoti on niin sanottu hybridi-

rakennus: alaosa on betonia ja yläosa puuta. Myös sisustuksessa on käytetty paljon puuta, mikä tuo lämmintä tunnelmaa. Värejä on käytetty, mutta sävyt ovat murrettuja. Yleisissä tiloissa on keltaista, kotialueilla muun muassa sinistä ja vihreää. Sisustuksessa on pyritty kodinomaisuuteen, rauhaan ja lämpöön.

– Olemme tosi tyytyväisiä ja iloisia, että Peltolammin-Multisillan aluetta on alettu kehittää ja olemme päässeet mukaan ihan kärkeen.

Multisillan päiväkodin liikuntasalia, ruokasalia ja ruokasalin pienkeittiötä ovat päiväkodin aukioloaikojen ulkopuolella

myös muiden varattavissa. Tiloja voi vuokrata vaikka perhejuhla varten.

Päiväkodilla järjestetään avoimien ovien päivä 29. syyskuuta kello 17 alkaen, jolloin kaikki alueen asukkaat pääsevät tutustumaan päiväkotiin.

Multisillan päiväkodin johtaja Saija Orenius on tyytyväinen uusiin tiloihin.

Näsisaaren rakentaminen etenee

VIIME helmikuussa aloitettu Näsisaaren rakentaminen etenee vauhdilla. Uusi Näsi-saari mahdollistaa raitiotien rakentamisen Hiedanrantaan tulevalle asuinalueelle.

Näsisaaren rakentamiseen käytetään Sulkavuoren keskuspuhdistamon louhetta. Tampereen kaupungin rakennuttamisjohtaja **Milko Tietäväinen** kertoo, että saareen menee noin miljoona kuutiota louhetta. Siitä suurin osa on jo ajettu Näsijärveen.

– Tällä hetkellä täyttööä on ajettu noin 800 000 kuutiota. Hiedanrannassa olleesta kasasta on jäljellä enää reilut 200 000 kuutiota, Tietäväinen kertoo.

Yksi syy vauhdikkaaseen täyttöön on kalustossa.

– Kalusto on varmasti järeintä, mitä Suomessa on saatavilla. Se on tarkoitettu suurten massamäärien nopeaan liikkutteluun.

Täyttötyön pitäisi valmistua joulukuussa. Heti sen jälkeen ei kuitenkaan päästä raiteita rakentamaan. Saareen tulevalle raitiotielinjalle tehdään esikuormituspenkereet, jotka ovat paikallaan ainakin ensi vuoden kevääseen. Penkereiden tarkoituksena on tiivistää maapohjaa.

– Järven pohjassa täytön alla on kohotuullisen pehmeitä maalajikerrostumia, silttiä ja savea. Maaperässä on paljon vettä

Näsisaaren muoto hahmottuu jo.

huokosissa ja veden puristuminen sieltä vaatii aikaa, Tietäväinen kertoo.

Veden pitää puristua pois, jotta painuminen tapahtuu ennen rakentamista eikä sen jälkeen. Saareen on tehty myös pudotustiivistyksiä. Koneet pudottavat kymmenen tonnin painoa noin 15 metrin korkeudelta tulevalle raitiotielinjalle. – Sen tarkoitus on louhepengerlinjan

tiivistäminen, ettei jäisi isoja onkaloita tai holvaantuneita tiloja, jotka voisivat myöhemmin painua, Tietäväinen selventää.

Kun vesistöä täytetään, pitää alue myös suojata. Louheessa on kiviaineksesta ja kalliosta peräisin olevaa hienoaainesta, joka tulee louhinnassa. Vesi huuhtoo sitä, mikä aiheuttaa veden samenenemista.

– Täyttöalue on suojattu järeillä suo-

javerhoilla. Samentuma ei ole vaarallista tai myrkyllistä, Tietäväinen sanoo.

Näsisaaresta on tulossa 13 hehtaarin saari. Kun esikuormituspenkereet puretaan, saareen aletaan rakentaa raitiotieyhteyttä sekä korkealuokkaisia jalankulku- ja pyöräteitä. Saareen pääsee Pölkylänniemestä silltaa pitkin ja toinen silta kulkee Hiedanrantaan.

Kuva: Flycam

Näsin puistosilta valmistuu tänä syksynä

RANTA-TAMPELLAN ja Särkänniemen alueen yhdistävä Näsin puistosilta valmistuu tänä syksynä. Kahdesta sillasta muodostuvan Näsinsillan pohjoisesta puolesta tehdään kävelypainotteinen maisemasilta ja eteläinen puoli painotetaan pyörä- ja autoliikenteen yhteyksille.

Sillalla on tehty tähän asti pohjatöitä, mutta nyt työn tulokset alkavat näkyä myös kaupunkilaisille.

Rakennuttajainsinööri **Raija Tevanie-mi** kertoo, että sillalla kasataan nyt runkoa puukannelle, joka yhdistää kaksi siltaa. Puukannen lisäksi eteläisen ja pohjoisen sillan väliin on tulossa pienelle osalle teräsrailia, jonka päällä voi kävellä ja jonka läpi näkee kosken.

Uusi ajanviettopaikka kaupunkilaisille

Maisemasillasta on suunniteltu Tampereelle uusi nähtävyys ja ajanviettopaikka. Maisemasilta tehdään puistomaiseksi ympäristöksi, jossa on vaikutteita jo olemassa olevan sillan rouheudesta ja ympäröivästä alueesta

Sillalle tehdään graniittinen tuki- ja istuskelumuuri, joka kiertelee sillan keskellä. Puistosilta houkuttelee myös viipymään: tulossa on penkkejä, istuinryhmiä pöytineen ja aurinkotuoleja.

Puistosillan kiinteissä kalusterakenteissa on pyritty käyttämään kierrätettyjä materiaaleja, kuten muualta purettuja graniittikiviä.

– Kalusteet ovat lehtikuusta, jotka on

aikanaan sahuutettu, ja ne ovat odottaneet varastossa käyttöä. Niistä teetetään penkkejä ja pöytäryhmiä.

Sillalla on tulossa myös asfalttikumpuja, joilla voi vaikkapa skeitata tai skootata.

Ankarien olosuhteiden lajikkeita

Puistomaisen sillan kasvillisuutta ovat erilaiset pienpuut, pensaat, niitty- ja heinäkasvit. Silta tulee Tevanien mukaan olemaan haastava kasvupaikka tuulisuuden vuoksi. Se on kuitenkin otettu huomioon

kasvialinnoissa.

– Sillalle on pyritty valitsemaan sellaisia lajikkeita, jotka kestävät ankaria olosuhteita.

Raija Tevanien mukaan puistosillan pitäisi olla valmis tämän vuoden puolella. Aikatauluarviota on jouduttu hieman pidentämään, sillä osaa rakennusmateriaaleista on ollut haastava saada maailmantilanteen vuoksi.

– Toivottavasti saamme vähän aikataulua kirittyä.

Tampere kunnostaa ja rakentaa puistoja

TAMPEREEN kaupunki kunnostaa ja rakentaa useita puistoja, joista osa valmistuu tänä syksynä. Jo kesällä valmistuivat Viialassa Iso-Vilusen alueella BMX- ja polkupyörätrialratojen kunnostukset. BMX-rata uusittiin kansalliset mitat täyttäväksi. Myös polkupyörätrialpark uusittiin.

Kalevan Pellervonpuistoon aiotaan kunnostaa pelikenttä hiekkatekonurmipintaiseksi monitoimikentäksi, joka voidaan jäädyttää talvisin. Kentän sivulaidoille tulee matalat metalliaidat ja päätyihin korkeat aidat.

Tiilikentänpolun ja kentän väliseen maastoon rakennetaan uusi alueleikki-paikka. Hiekkatekonurmipintaisille leikialueille saadaan keinoja, karuselli sekä kiipeilyverkko. Leikkialueen yhteyteen tulee kuntoilupaida, jonne saadaan muun muassa kehonpainoharjoitteluun tarkoi-

tettu yhdistelmäteline sekä kaksi steppi-lautaa.

Puistoon istutetaan uusia puita ja pensaita. Pellervonpuiston pitäisi valmistua tänä syksynä.

Luonnonmukainen Saharvainionpuisto

Niemenrannan Saharvainionpuistossa pyritään mahdollisimman kestävään ympäristörakentamiseen. Puisto valmistunee tänä syksynä. Puiston maamassoissa ja maastonmuotoiluissa on käytetty pääosin paikan päältä ja viereisiltä alueilta saatavia maa-aineksia.

Puistossa on paikallisesta puuaineksesta toteutettuja puurakenteita, jotka ovat saaneet inspiraatiota alueen sahateollisuushistoriasta. Puurakenteita ovat esteetön oleskelulaituri Näsijärven rannassa,

maaston muotoa mukailevat istuintasot, kallion päällä olevalle näköalapaikalle johtavan polun porrasaskelmat sekä pieni rantapaviljoni. Kaikki tukit ovat Tampereen lähialueelta, suurin osa esimerkiksi jonkin infratyön tai kaavatyön vuoksi kaadettuja puita, jotka on kierrätetty Niemenrantaan.

Kierrätysmateriaalia on myös alueen ”maisemaympyrässä”. Kaikki siinä olevat kivet ovat Hämeenkadun purettua katu-kiveä kuten myös amfiteatterin penkkien rotvalliperustukset. Saharvainionpuistoon tulee myös oleskelu- ja pelailunurmi, beachvolley-kenttä, ulkokuntoilupaida, nuotiopaikka sekä luonnonkivistä maahan ladottu labyrintti.

Rakennustyöt ovat vielä kesken, ja tavoitteena on saada puisto avatuksi syyskuun lopussa. Saharvainionpuiston puurakenteet ovat jo valmiina, mutta rantapa-

viljonki ei todennäköisesti valmistu vielä tänä syksynä.

Rakastetut hahmot saavat arvoisensa ympäristön

Vuonna 2013 valmistuneen, Kirsi Kunnaksen runoihin ja hahmoihin perustuvan Tiitiäisen satupuiston kunnostaminen on alkanut tänä kesänä. Puisto ja taideteokset ovat kuluneet kovassa käytössä, ja myös ilkeä ja sää ovat heikentäneet niiden kuntoa. Pusia veistoksia uusitaan eri materiaalista ja Herra Pii Poo -tuulipussista kehitetään uusi, kestävämpi malli.

Iso osa työstä valmistuu syksyllä. Taideteosten kunnostusta ja uusimista jatketaan vielä talvella. Tavoitteena on, että puisto on kokonaan valmis keuhällä 2023. Alueelle on istutettu myös uutta puustoa osana Tampereen puulajikokeilua.

Keskustaa kehitetty määrätietoisesti

TAMPEREEN keskustan määrätietoinen kehittäminen alkoi reilut kymmenen vuotta sitten, kun vuonna 2011 hyväksyttiin ensimmäinen Viiden tähden keskusta-kehittämisohjelma. Tuolloin luotiin kokonaisvaltainen näkemys siitä, millaisilla teemoilla ja tavoilla keskustaa uudistetaan ja miltä Tampereen keskusta näyttäisi vuonna 2030. Vuosien aikana Tampereen keskustan kehittämiseksi on tehty monia merkittäviä päätöksiä ja isoja hankkeita on vietä rohkeasti eteenpäin.

Hankejohtaja **Tero Tenhusen** mukaan tärkeä keskustan kehittämiseen vaikuttanut päätös oli tunnelin rakentaminen. Kun valtuusto vuonna 2013 hyväksyi Ranta-tunnelin rakentamisen, se konkreettisesti käynnisti keskustan voimakkaan kehityksen.

– Ennen keskustan kehittämisohjelmaa aloitettiin Ratina asuinalueen ja kauppakeskuksen alueen suunnittelu. Tärkeätä oli myös Hämpin parkin valmistuminen vuonna 2012. Sen jälkeen tutkittiin alustavasti Ranta-Tampellan alueen kehittämistä, minkä edellytyksenä oli tunnelin rakentaminen. Liikennemäärien lisääntyessä oli tarve saada keskustasta ja järven rannoilta tilaa vapautettua asumiselle, elinkeinoille ja virkistyskäytölle, joten tarvittiin määrätietoinen ja rohkea suunnitelma tunnelin toteuttamiseksi, Tenhusen sanoo.

Tenhunen sanoo, että tunnelipäätös toi näkymän ja uskottavuuden, että Tam-

pereella saadaan isotkin hankkeet toteutumaan.

– Tunnelin rakentaminen mahdollisti Ranta-Tampellan toteuttamisen parhaalla tavalla ja Särkänniemen huvipuisto- ja satama-alueen kytkemisen osaksi Tampereen keskustaa.

Keskustassa asutaan ja viihdytään

Tampereen keskusta on tulevaisuudessa yhä useamman ihmisen koti. Kaupungin torit, puistot ja kadut eivät ole vain reittejä paikasta toiseen, vaan kotien jatke ja myös kaupunkielämän mahdollistajia.

– Meidän täytyy kiinnittää huomiota siihen, että kaupunkiympäristön laatu, viihtyisyys ja vehreys paranevat entisestään, vaikka keskusta kasvaa, Tenhusen sanoo.

– Teemme kiinnostavia rantareittejä, puistoja, ulkoalueita ja kesäkatuja. Näsin puistosilta on rakenteilla ja kahtena kesänä toteutettu Keskustorin kesäkeidas on saanut laajan suosion. Kaikki keskustan parantamiseksi toteutettavat hankkeet eivät suinkaan ole miljoonainvestointeja.

Vuonna 2011 hyväksyttyä keskustan kehittämisohjelmaa on päivitetty pariinkin kertaan ja sitä on laajennettu kattamaan myös Tammelan, Tullin ja yliopiston alueet.

Kehittämisohjelmassa kuvataan, miten muun muassa järvien ja kosken rannat otetaan kaupunkilaisten käyttöön, miten kaupallisuutta vahvistetaan, kuinka koko

asemanseutu uudistuu työpaikkojen, elämysten, asumisen ja palveluiden alueena sekä matkaketjujen solmupisteenä, miten liikennejärjestelmää kehitetään, kuinka julkisia kaupunkitiloja, viheralueita ja yhteyksiä isoille virkistysalueille parannetaan, minne tehdään uusia asuinalueita ja täydennysrakentamista ja kuinka keskusta palvelee tapahtumia ja matkailua.

– Keskustassa tehtävät toimenpiteet eivät ole yksittäisiä ideoita, vaan linkittyvät toinen toisiinsa ja toteuttavat suurempaa suunnitelmaa, Tenhusen sanoo.

Särkänniemestä ympäri-vuotinen vapaa-ajan alue

Suurin osa kymmenen vuotta sitten suunnitelluista hankkeista on nyt toteutunut tai toteutumassa ja lisää on tulossa. Keskustan itäpuolen suurin hanke on ollut areenan valmistuminen. Tenhusen mukaan Särkänniemen kehityshankkeella on yhtä iso merkitys länsipuolelle. Särkänniemen alueesta ollaan tekemässä entistä enemmän ympärivuotinen alue, jonne suunnitellaan muun muassa hotellia, vesipuistoa ja ravintolamaailmaa. Särkänniemen ranta-alueita painotetaan vapaa-ajan vietoille. Huvipuiston uusi sisäänkäynti sataman kautta sillan yli tekee koko niemestä helposti lähestyttävemmän.

Iso mallistuu on tulossa myös Viinikanlahden puhdistamon alueelle. Kun Sulkavuoren keskusvedenpuhdistamo

valmistuu, Viinikanlahtea aletaan rakentaa asuinalueeksi. Viinikanlahden alueelle on kaavailtu asuntoja 3000–4000 asukkaalle. Alueen asemakaavaa valmistellaan parhaillaan.

– Kun tehdään uutta, isoa kaupunginosaa, ykkösasia on, että se on laadukas, on rantareittejä ja puistoaluetta sekä kaikille avoimia oleskelu- ja virkistyspaikkoja. Alueen viereen on suunniteltu myös raittikalinjaa. Viinikanlahdesta tulee erittäin hieno alue, Tenhusen kuvailee.

Kulttuuria, tapahtumia ja kiinnostavia paikkoja

Tampereen keskustan kehittäminen ei kuitenkaan ole pelkästään isoja hankkeita vaan myös kulttuuria ja kiinnostavia, viihtyisiä paikkoja ihmisille, kaupunkivihreää sekä tapahtumia. Yksi merkittävä kokonaisuus on Tammerkosken rantareitit. Järveltä järvelle -reiteillä kaupungin upeat koskenrantamaisemat saadaan esille ja ihmisten käyttöön. Lapinniemiä pääsee rantoja pitkin kulkemaan aina arboretumiin asti.

Seuraava iso asia on Takonraitti, jonka suunnitellaan kulkevan Hämeensillan juuresta Takon tehtaan vierestä Kehäsaareen asti. Raitti on menossa asemakaavoitukseen.

– Keskustan kehittäminen ei lopu, se muuttuu ja elää koko ajan. Meillä on vielä paljon tekemättä asioita, jotta pääsemme siihen visioon, mitä olemme ajatelleet.

Maisemaympyrä Saharvainionpuistossa.

BMX-rata Iso-Vilusen alueella.

TAMPEREEN PÄIVÄ

TAMPERE DAY

Juhlitaan yhdessä 30.9.–2.10.2022

Muutokset mahdollisia. Tampereen kaupunki ja Tampere-lehti eivät vastaa ohjelmamuutoksista. Ohjelma löytyy myös osoitteesta tampereenpaiva.tampere.fi/ohjelma.

**Ohjelma kokonaisuudessaan
osoitteessa
tampereenpaiva.tampere.fi**

PERJANTAI 30.9.

9–16 Tutkijoiden yö. Paidia, Nokia Arena, Sorinkatu 3. Klo 9–14 nuoret pääsevät osallistumaan työpajoihin ja pop up -demoihin. Tiedekahvila kut-suu nuoret tutustumaan uusiin aloihin ja mahdollisuuksiin klo 14–15. Kuulet myös fotoniikan tutkimuksen uusimmista tulok-sista ja sovelluksista. Työpajoi-hin ja Tiedekahvilaan ennakkoi-lmoittautuminen: **events.tuni.fi/**

tutkijoidenyo/. Illalla Old Irish Pu-bissa klo 19–21 järjestetään Science Slam. **10 Tanssiva Satuhetki – satutuokiomainen tanssiesitys.** Tesoman kirjasto, Tesomankatu 4. Tanssijoiden esittämä improvisaatioon, tarinoihin ja sanoihin pohjautuva yllättävä, tun-nelmallinen sekä yleisöä osallistava tanssite-ös. Kesto noin 25–45 min. Sopii kaikenikäisille, erityisesti 3–7-vuotiaille. Ryhmiä pyydämme ilmoittamaan tulostaan etukäteen kirjastoon: 0408007819 tai kirjasto.tesoma@tampere.fi.

10–12 Vauvabaana. Hämeenpuisto. Vauva-baanalla pääset kärryttelemään kaverin kans-sa tai tutustumaan uusiin kavereihin. Matkan varrella voi samalla tutustua kaikkeen kivaan, mitä Tampereella eri toimijat tarjoavat vau-va-perheille. Tapahtuma pääkirjasto Metson edustalla Hämeenpuistossa.

10–18 Tampereen kalamarkkinat. Laukon-tori. Aito ja alkuperäinen markkinatunnelma. Kalaherkkuja, käsitöitä ja liveohjelmaa.

11–16 Omaolo goes Pirkankaa. Kulttuu-ritalo Laikku, Keskustori 4, kahvilatila. Tule tutustumaan kansalliseen ja maksuttomaan Omaolo-digipalveluun, joka auttaa arvioi-maan omaa hoidon tai palvelun tarvetta ja edistämään hyvinvointia. Tapahtumassa Oma-olo-asiantuntija vastaa kysymyksiin ja ohjaa käyttämään Omaolo-oirearviointia, -terveys-tarkastusta ja -hyvinvointivalmennuksia.

11–22 Kattokävely Roof Walk Finlayson. Fin-laysonin tehdasalue, Media54-rakennus, Sa-takunnankatu 18A, 5. kerros. Panorama Deck -näköalatasanteen liput etuhintaan 3 euroa ja lasten lippu 2 euroa. Myös kattokävelykierrok-sia varattavana koko viikonlopun ajan. **11–23.30 Näsinneulasta näet koko Tampe-reen ja enemmän!** Särkänniemi, Laiturikatu 1. Näsinneulan näkötorniin kaksi asiakasta yhden hinnalla. Näsinneulan näkötorni auki pe 30.9. klo 11–23.30.

12–15 Taimi ry:n avoimet ovet. Taimi ry,

Koulukatu 11. Tule tutustumaan tampere-laiseen mielenterveysyhdistykseen. Taimin avoimien ovien päivänä pääset tutustumaan toimintaan tarkemmin, juomaan kahvia ja rupattelemaan ystävällisten ihmisten kanssa. **12–17 Non-stop perehdytystä vapaaehtoi-seen vanhustyöhön.** Mummon Kamhari, Hä-meenkatu 28. Perehdytystä vapaaehtoiseen vanhustyöhön. Lyhyet infohetket tasa-tunnein klo 12–16. Kahvitarjoilu.

12–18 Miten haluaisit osallis-tua tulevaisuudessa? Viras-totalo, ala-aula, Aleksis Kiven katu 14–16. Tampereen kau-punki haluaa kuulla, miten asukkaat haluavat osallistua ja vaikuttaa kaupunkiin ja sen palveluihin.

12.30–13.30 Sydäniskurikävely. Itsenäisyydenkatu 21. Tavataan Tamme-lakesuksen edessä. Harjoitellaan alkuun sydäniskurin käyttöä, kävellään ja bongail-laan sydäniskureita ja verrytellään samalla aivoja ratkomalla Nääsவில் muistiohjaajien aivopähkinöitä.

14 Draamakävely: Tampere, mikä kaiku tuol-la nimellä onkaan. Tampereen teatteri, Kes-kustori 2. Teatteri Siperian teatterivankkuri johdattaa ajatukset tulevaan ja menneeseen läpi historiallisten pysähdyspaikkojen. Kierros lähtee Tampereen teatterin edestä ja päätty Plevnan eteen.

15–16 Tutustu Soveltavan luisteluun. Hervannan jäähalli, jäähallin 1-kenttä, Ruoveden-katu 1. Soveltava taitoluistelyryhmä on tarkoi-tettu henkilöille, joilla vamma, sairauden tai muun toimintakyvyn heikkenemisen myötä ei ole mahdollista osallistua ja harrastaa tai-toluistelua yleisessä ryhmässä. Mukaan omat luistimet, kypärä ja joustavat vaatteet. Ennak-koilmoittautumiset: varalatiimi.taitoluistelu@gmail.com. Ilmoittautumiseen osallistujan ni-mi ja ikä. Osallistujalla tulee olla voimassa oleva tapaturmavakuutus.

15–17 Lastenelokuva (K7) Koilliskeskukse-sa. Koilliskeskuksen kirjasto, Liikekatu 3. Tar-keimmat tiedot elokuvasta saat soittamalla kirjastoon.

17–19 Opastettu kierros Hiedanrannan tehtaaseen. Hiedanrannan tehdas, Tehdas-kartanonkatu 38. Käymme tyhjillään olevan Hiedanrannan tehtaan uumeniin turvavarus-teissa. Opastetulla kierroksella kuulet alueen historiaa ja tulevaisuudesta. Rajoitettu osal-listujamäärä. Ennakkoilmoittautuminen: **hie-danranta.fi/tapahtuma/opastettu-kierros-tehtaaseen-tampereen-paivana.**

19–21 Tampere Filharmonia: Planeetat. Yliopistonkatu 55. Liput: Perushinta 30 €/eläkeläiset 24 €/opiskelijat, työttömät ja va-

rushenkilöt 15 €/alle 17-vuotiaat 10 €.

LAUANTAI 1.10.

8.45–9.30 Tutustu luistelryhmä Tiitiäisiin. Hakametsän harjoitushalli 3, Keltinkatu 2. Tiit-iäisten luistelryhmässä harjoitellaan taito-luistelun alkeita. Ryhmään tutustuminen sopii 3–6-vuotiaille, itsenäisesti luistimilla pystyssä pysyville lapsille. Mukaan omat luistimet, kypärä ja joustavat vaatteet. Ennakkoilmoittau-tumiset: varalatiimi.taitoluistelu@gmail.com. Ilmoita osallistujan nimi ja ikä. Osallistujalla tulee olla voimassa oleva tapaturmavakuutus.

9–17 Tampereen kalamarkkinat. Laukontori. Aito ja alkuperäinen markkinatunnelma. Kalaherkkuja, käsitöitä ja liveohjelmaa.

9.30–15 Talouskoulun Wivi Lönn -opastus-kierrokset. Tampereen talouskoulu, Koulukatu 18. Tervetuloa tutustumaan arkkitehti Wivi Lönnin suunnittelemaan, vuonna 1905 valmis-tuneeseen Tampereen Talouskouluun ja sen historiaan. Kierrokset alkavat oppilaitoksen sisäpihalta tunnin välein klo 10.30, 11.30, 12.30 ja 13.30. Kesto 30 min. Kello 10 arkkitehti Lee-na Lusan lyhyt luento Wivi Lönnin merkityksestä Tampereellä sekä lida Kalakosken pu-heintuvuoro Lönnin ark-kihteuurista. Kesto noin 15 min.

10–11.30 Muistoisa-Kirsi Kunnas – Lasten loruaa-miainen. Pääkir-jasto Metso, Cafe Metso, Pirkankatu 2. Cafe Metson aamiai-nen Kirsi Kunnaksen ru-nojen hengessä. Aamiai-sella kuullaan lastenmusiikkia ja Kunnaksen lastenrunoja klo 10.15 alkaen. Tilaisuuteen vapaa pääsy, aamiais-tarjoilut maksullisia.

10–15 Neulo Pirkkaa Verkarannassa. Taito Pirkankaa, Vuolteenori 2. Tervetuloa juhlistamaan 50-vuotiaasta Pirkka-lanka! Lankatukun avoimissa ovissa pääset tutus-tumaan lankatuotannon loppuvaiheisiin ja outlet-osaston tarjontuksiin. Tule kuulemaan parhaat niksit. Verkarannassa tapahtuman ajan avooina myös pop-up-kahvila.

10–15 Omaolo goes Pirkankaa. Kulttuuritalo Laikku, Keskustori 4, 3. kerros. Tule tutustu-maan kansalliseen ja maksuttomaan Oma-olo-digipalveluun, joka auttaa arvioimaan omaa hoidon tai palvelun tarvetta ja edis-tämään hyvinvointia. Tapahtumassa Oma-olo-asiantuntija vastaa kysymyksiin ja ohjaa

käyttämään Omaolo-oirearviointia, -terveys-tarkastusta ja -hyvinvointivalmennuksia.

10–16 Isot koneet Keskustorilla. Keskustori. Isot koneet Keskustorilla on uusi maksuton yleisötapahtuma, joka esittelee isoja koneita ja laitteita yritysten asiantuntijoiden avulla se-ka tarjoaa teemaan sopivaa ohiseohjelmaa.

10–16 Tampereen päivä Emil Aaltosen mu-seolla. Emil Aaltosen museo, Palomäentie 2a. Museolla yleisöopastuksia ja kahvitar-joilua kahvilakärrystä. Yleisöopastukset klo 12, 13 ja 14. Kesto 30 min. Kahvilakärry on museon pihassa klo 11–14. Kahvilaa pitävät Saksy Tampereen palvelualan ammattiopis-ton opiskelijat.

10–16 Pyörien pikahuoltoja ja sähköpyörä-kokeiluja. Laikun lava, Puutarhakatu 1. Tam-perpeen kaupunki ja Ekokumppanit tarjoavat Laikunlavalla ilmaista pyörien pikahuoltoja (esim. öljyä ketjuihin ja ilmaa renkaisiin). Samalla pääsee testaamaan sähköpyörällä ajamista.

10–16 Tutustuminen Pohjois-Hämeen am-pujien toimintaan. Peltokatu 6 C, 2. kerros. Tervetuloa tutustumaan ampumaseuran toi-mintaan seuran ilma-aseradalle. Tutustumis-päivänä pääset kokeilemaan ammuttaa ilma-aseilla ja haulikkosimulaatto-rilla. Ei ikärajaa. Ei esteetöntä kulkua liikuntarajotteille.

11–14 Miten haluaisit osallistua tulevaisuu-deissa? Virastotalo, ala-aula, Aleksis Kiven katu 14–16. Tampe-reen kaupunki haluaa kuulla, miten asukkaat haluavat osallistua ja vai-kuttaa kaupunkiin ja sen palveluihin.

11–14 Diabetesyhdistyksen avoimet ovet. Diabetesyhdistys, Lähteenkatu 2–4. Tervetuloa tutustumaan yhdistyksen toimintaan. Kävijät voivat mit-tauttaa maksutta verensokerinsa ja 10 eurolla kehonkoostumuksensa.

11–14 Avajaiset – TampereMissio kohtaa-mispaikka Tullintorilla. TampereMissio, Tullikatu 6, 1. kerros. Tarjolla juhlaherkkuja, yhdessä tekemistä ja toimintaamme tutus-tumista. Taikuri Timo Tiikkainen esiintyy klo 12. Esityksen kesto noin 30 min.

11–16 Tampereen päivä Koskikeskuksessa. Koskikeskus, Hatanpään valtatie 1. Ohjelmas-sa ilmapallojen jakoa klo 11–14 ja Varalan urheilupuiston toiminnan esittelyä klo 12–16.

11–17 Suuri käsitöistä tapahtuma. Tallipiha, Kuninkaankatu 4. Kädentaitajia myymässä erilaisia tuotteita ja herkkuja. Hevosvaunu-ajelua Äfeltin hevosilla klo 11–16. Klo 12–16

Tallipihalla esiintyy Stardust Quartet.

11–17 Mattilan Miesten pullakahvit ja leffa. Mattilan Miesten kansalaistalo, Sepänkatu 10. Ilmainen kahvi- ja pullatarjoilu koko päivän. Mattilan Miesten tekemä elokuva näytetään tasatunnein. Kesto noin 12 min.

11–22 Kattokävely Roof Walk Finlayson. Fin-laysonin tehdasalue, Media54-rakennus, Sa-takunnankatu 18A, 5. kerros. Panorama Deck -näköalatasanteen liput etuhintaan 3 euroa ja lasten lippu 2 euroa. Myös kattokävelykier-roksia varattavana koko viikonlopun ajan.

11–23.30 Näsinneulasta näet koko Tampe-reen ja enemmän! Särkänniemi, Laiturikatu 1. Näsinneulan näkötorniin kaksi asiakasta yhden hinnalla. Näsinneulan näkötorni auki la 1.10. klo 11–23.30.

12–16 Tutkijoiden yö. Paidia, Nokia Arena, So-rinkatu 3. Tieteen areena Paidia avaa ovensa klo 12–16. Voit tutustua tieteeseen, heittäytyä pelaamaan, osallistua tapahtumiin ja sukel-ttaa tamperelaiseen korkeakouluelämään.

Askarruttaako mieltäsi jokin kaupunkiin ja kestävyYTEEN liittyvä kysymys? Tule pikatref-feille tutkijoiden kanssa klo 13–15. Mukaan mahtuu 30 ensimmäistä.

12–16 Valokuvakeskus Nykyajan 40-vuoti-sjuhlanäyttely Kutsut. Valokuvakeskus Nyk-yaika, Kauppakatu 14. Näyttely juhlistaa 40 vuotta täyttävän Valokuvakeskus Nykyajan taivalta.

12–16 Tampereen ratikan varikon avoimet ovet. Tampereen ratikan varikko, Hervannan-tie 27. Tule tutustumaan Tampereen Ratikoi-den kotipesään. Esittelemme muun muassa Ratikoiden säilytys- ja huoltohallin sekä raitiotien kunnossapitoon liittyviä koneita. Tapahtu-massa voit joutua Ratikan tekijöitä ja kuulla myös Ratikan tulevaisuuden suunnitel-mista. Suosittelemme saapumaan julkisilla kulkuvälineillä.

12–18 Pelastusvene Repan avoimet ovet. Meripelas-tusseura Pirkankaa ry:n Tampereen pelastusasesa, Kekkosenkatu 8. Tule tutus-tumaan aseman isoimpaan alukseen, pelastusvene Re-paan sekä vapaaehtoisten meripelahtajien uuteen tukiko-haan Satamatoimiston kupeessa.

Tilaisuudessa kahvitarjoilu.

12–18 Nuorten kulttuurikeskus Monitoimi-talo 13 avoimet ovet. Nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo 13, Satakunnankatu 13. Tule tutustumaan taloon ja toimintaamme. Monipuolista ohjelmaa luvassa koko tapah-tuman ajan.

12–18 Vakoilumuseon Tampereen päivä. Vakoilumuseo, Finlaysonin tehdasalue, Sa-takunnankatu 18. Ilmaisia opastettuja kier-roksia pääsylipun lunastaneille sekä junnu-a-genttitestit perheen pienimmille. Opastukset klo 13 ja 16.

13–13.30 Suomen varjoteatteriyhdistys: Papu ja Lohikäärme. Kesto 20 min. Koil-liskeskuksen kirjasto, Liikekatu 3. Ryhmiä pyydetään ilmoittautumaan etukäteen kir-jastolle: 0406397736 tai kirjasto.koilliskeskus@tampere.fi.

13–14 Muistoisa-Kirsi Kunnas. Pääkirjasto Metso, Pirkankatu 2. Tilaisuudessa haastatel-tavana Kunnaksen ystävä, näytelmäkirjailija Maire Martikainen, jota haastattelee kirjailija ja käsikirjoittaja Katariina Romppainen. Tilai-suus striimataan kirjaston YouTube-kanavalle. Tilaisuus simulaanituloksa viittomakielelle.

13–14 Lue luppakorvalle Sampolessa. Sampo-lan kirjaston Ritva-sali, Sammonkatu 2. Lapset voivat lukea lukukoiralle. Koiralle lukeminen hyödyttää mm. lapsia, joilla on lukihäiriö tai esiintymispelkoa. Koiralle pääsee lukemaan kaksi kouluikäistä lasta yhdellä kertaa. Ennak-koilmoittautuminen kirjastoon: 0408007815 tai kirjasto.sampola@tampere.fi.

13–14.30 Syksyiset luonnon antimet -retki. Raitiolinja 3:n Hervantajärven päätepyssäkki.

Tervetuloa FUSILLI-hankkeen ja Tampereen kaupungin Hiilineutraaleja tekoja -ohjelman tarjoamalle retkelle. Tule oppimaan asiantun-tijan opastuksella, mitä syötävää syksyisestä metsästä voi löytää. Kokooneminen raitiolin-jan 3 Hervantajärven päätepyssäkillä. Retkelle mahtuu 15 ensimmäiseksi ilmoittautunutta.

Ilmoittautumiset: fusilli.fi/tapahtumat.

13–15 Minun Tampereeni – Tampereen päi-vä Laikussa. Laikku, Musikkisali, 3. kerros, Keskustori 4. Tunnetut henkilöt kertovat, mil-lainen paikka Tampere on asua ja elää. Tapahtumaa on mahdol-

lista seurata myös etänä suoratoistolähteyksen kautta Kulttuuri Tam-pereen YouTube-ka-navalla.

13–15 Tampereen työväentalon avoi-mien ovien päivä. Tampereen työvä-entalo, Hämeenpuis-to 28, 5. kerros. Tule tutustumaan työväen-talon tiloihin sekä talossa toimivien järjestöjen toimin-taan.

13–17 Monitoimitalo 13 opastetut kierrok-set. Monitoimitalo 13, Satakunnankatu 13. Opastetulla kierroksella tutustut Wivi Lönnin suunnittelemaan entiseen Vanhaan Kauppa-oppilaitokseen. Kierrokset ala-aulasta klo 13, 15 ja 17. Kierrokselle mahtuu mukaan 15 en-simmäistä aulaassa oppaalle ilmoittautunutta. Ilmoittautuminen paikan päällä noin 15 min ennen kierrosta.

15–17 Call Out Jam. Nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo 13, Pellavatehtaan-ka tu 4, 2. kerros. Tule kokei-lemaan DJ-settiä dj Aml:in johdolla, tanssimaan hip hoppiä, poppingia ja lockingia Sanni Sunny Laineen ohjauksessa sekä testaamaan beat-boxausta Jan Happyfee-tin kanssa. Voit myös sketsata eli luonnostella omia graffiteja.

16.30–18.30 Silkkipaperitai-vas-vauvateatteriesitys. Kulttuu-ritalo Laikun 1. kerros, Keskustori 4. Eppu Nuotion samannimiseen kirjaan perustuva Silkkipaperitaivas on aisteja hievevä, rauhal-linen ja lempeä vauvateatteriesitys. Esitykset klo 16.30 ja 18. Kesto noin 30 min, ei väliai-kaa. Käsi suomen. Ennakkoilmoittautumiset: **tampere.fi/lastenkulttuurikeskus-rolla.**

17–20 Ilves-HPK jääkiekon SM-liigan ottelu. Nokia Arena. Ovet aukeavat klo 15.30, jolloin aulassa tarjolla Ilveksen ohjelmaa ja kasvo-maalausta. Ottelun jälkeen n. klo 19.30 Ilves Aftergame Nokia Arenan aulassa. Luvassa mm. pelaajahaastattelu. Koko Ilveksen jouk-kue saapuu aulaan jakamaan nimikirjoituksia.

18–19.30 LoveAid Tampere. Tampereen tuo-miokirkko, Tuomiokirkonkatu 3b. Tule kuu-lemaan livemusiikkia ja koskettavia tarinoita elämästä ja autetuksi tulemisen kokemuksis-ta tuomiokirkkoon. Musiikista vastaa Mikko Alatalo ja Kalle Alatalo Band.

SUNNUNTAI 2.10.

10–15 Avoimet ovet paloasemalla. Keskus-paloasema, Satakunnankatu 16 ja Hervan-nan paloasema, Hervannan valtavyylä 100. Keskuspaloasema ja Hervannan paloasema avaavat ovensa. Luvassa mm. kalustoesitystä ja asiaa turvallisuudesta. Myös Keskuspalo-aseman upea Palomuseo on avoinna tapahtuman ajan. Saatavilla suosituttu Tampere Fire -paitoja.

10–15 Omaolo goes Pirkankaa. Kulttuu-ritalo Laikku, Keskustori 4, kahvilatila. Tule

tutustumaan kansalliseen ja maksuttomaan Omaolo-digipalveluun, joka auttaa arvioi-maan omaa hoidon tai palvelun tarvetta ja edistämään hyvinvointia. Tapahtumassa Omaolo-asiantuntija vastaa kysymyksiin ja ohjaa käyttämään Omaolo-oirearviointia, -ter-veystarkastusta ja -hyvinvointivalmennuksia.

10–17 Muumimuseon ilmainen sisäänpääsy. Muumimuseo, Yliopistonkatu 55. Astu tai-kurin hattuun, koe Muumilaakson taikuttua, tutki yksityiskohtaisia muumikuvaelmia ja näe

kimaltelevan pyrstötähden kiitävän avaruudessa! Museon Obser-vatoriossa esillä Toven kir-jajhlyllä -näyttely. Ei yleisöopastuksia eikä työpajoja Ateljeessa.

10–17 Tampereen kalamarkkinat. Laukontori. Aito ja alkuperäinen mark-kinatunnelma. Kala-herkkuja, käsitöitä ja liveohjelmaa.

10–18 Tampereen päi-vä Museokeskus Vaprii-ki. Museokeskus Vapriikki, Alaverstaanraitti 5. Ilmainen si-

säänpääsy museokeskus Vapriikkiin. Api-nat-näyttelyyn lastenlipun hinnalla 7 euroa.

10.30–14 Kurkista Anastasia-musikaalin ku-lisseihin Tampereen teatterissa. Tampereen teatteri, Keskustori 2. Ainutlaatuinen kierros Anastasia-musikaalin taikamaailmassa: näe upeita pukuja, lavasteita ja tekniikkaa teat-teriammattilaisten esittelemänä. Kierrokset klo 11, 11.30, 12 ja 12.30. Hinta 10 euroa. Liput ala-aulasta klo 10.30 alkaen. Kesto n. 1 tunti. Kierros ei ole esteetön.

11–13 Porttien takana, maan povessa -hau-tausmaaopastukset. Kulkuek-suvun hau-tausmaa, Sellukatu 8. Hautausmaaopastukset klo 11 ja 12. Portit avooina ja opas paikalla klo 11–13. Kesto noin 45 min.

11–17 Suuri käsitöistä tapahtuma. Tallipiha, Kuninkaankatu 4. Kädentaitajia myymässä erilaisia tuotteita ja herkkuja. Hevosvaunu-ajelua Äfeltin hevosilla klo 11–16. Lady Nana & The Band esiintyy klo 12–16.

11–17 Vapaa pääsy Lenin-museoon. Len-in-museo, Hämeenpuisto 28. Lenin-museo kertoo Suomen ja Neuvostoliiton yhteisestä historiasta 1900-luvun alusta Neuvostoliiton hajoamiseen ja Putinin Venäjään.

11–18 Tampereen päivä Museo Milavidassa. Museo Milavida, Milavidanrinne 8. Päänäyt-tely perehdyttää kävijien Tampereen kosmo-poliittien, Tampereen elämään. Esillä myös Vivienne Westwood – muotia yksityiskoko-elmaista -näyttely.

11–18 Tampereen päivä Werstaalla. Työ-väenmuseum Werstas, Väinö Linnan aukio 8 ja lasten lippu 2 euroa. Myös kattokävelykier-roksia varattavana koko viikonlopun ajan. Teollisuusmuseossa tai fiilistele Höyrykonet-ta. Klo 12 opastus, jossa tutustutaan Tampe-reen teollisuuden 200-vuotiseen historiaan. Kesto noin 45 min, kierros alkaa näyttelyker-roksen aulasta.

11–20.30 Näsinneulasta näet koko Tampe-reen ja enemmän! Särkänniemi, Laiturikatu 1. Näsinneulan näkötorniin kaksi asiakasta yhden hinnalla. Näsinneulan näkötorni auki sunnuntai klo 11–20.30.

11–22 Kattokävely Roof Walk Finlayson. Fin-laysonin tehdasalue, Media54-rakennus, Sa-takunnankatu 18A, 5. kerros. Panorama Deck -näköalatasanteen liput etuhintaan 3 euroa ja lasten lippu 2 euroa. Myös kattokävelykier-roksia varattavana koko viikonlopun ajan.

12–13.30 Hautausmaaopastus. Pyynekirk-koipuisto. Kierroksella tutustutaan Tampe-reen vanhimpaan hautausmaahan ja kuul-laan kaupungin historiaa, merkkienkiloista ja paikallisia liikutaneista tarinoita. Lähtö Aleksanterin kirkon pääovien edestä. Kesto 1,5 tuntia.

12–13.30 Hautausmaaopastus. Kalevan-

kankaan hautausmaa, Hautausmaankatu 5. Kierroksella tutustutaan Kalevankankaan hautausmaahan ja kuullaan kaupungin his-toriasta, merkkienkiloista ja paikallisia lii-kuttaneista tarinoista. Lähtö hautausmaan pääportilta. Kesto 1,5 tuntia.

12–14 Pirkankaa elokuvakeskus 40-vuotta. Arthouse Cinema Niagara, Kehräsaari B-talo. Valentin Vaalan (1967) Katoavaa Tamperetta ja Hannes Vartiaisen ja Pekka Veikkolaisen Puheenvuoro (2017) ilmaishäytökset klo 12, klo 13 ja klo 14. Kieli suomi. Katoavaa Tam-peretta kesto 17 min ja Puheenvuoro kesto 9 min. Liput noudettavissa ennakoon 15.9. jälkeen Arthouse Cinema Niagaran kassalta.

Tampereen päivä taskussasi!

Tampereen päivä löytyy nyt myös taskustasi Tampere.Finland-mobiilisoluvelluksesta! Avaa sovel-luksen tapahtumasio ja löydä kiinnostavimmat tapahtumat läheltäsi. Poimi samalla parhaat tarjoukset sovelluksesta löyty-västä Tampere tunnetuksi -pas-sista. Lataa maksuton Tampere. Finland-sovellus Googlen Play Storesta tai Applen App Storesta.

12–16 Valokuvakeskus Nykyajan 40-vuo-tisjuhlanäyttely Kutsut. Valokuvakeskus Nykyaiika, Kauppakatu 14. Kutsut-näyttely juhlistaa 40 vuotta täyttävän Valokuvakes-kus Nykyajan taivalta.

12–16 Tampereen päivä Koskikeskuksessa. Koskikeskus, Hatanpään valtatie 1. Keskusau-kiolla tehdään kasvomaalauskia klo 12–16 ja jaeataan ilmapalloja klo 12–14.

12–18 Vakoilumuseon Tampereen päivä. Vakoilumuseo, Finlaysonin tehdasalue, Sa-takunnankatu 18. Ilmaisia opastettuja kier-roksia pääsylipun lunastaneille sekä junnu-a-genttitestit perheen pienimmille. Opastukset klo 13 ja 16.

13–13.30 Bacia tuomiokirkossa. Tampereen tuomiokirkko, Tuomiokirkonkatu 3b. Urku-ri Elizaveta Zimina ja sopraano Julia Kovri-gina-Famba esittävät loistella Bachin ja Mozartin musiikkia. Konsertissa soitetaan tuomiokirkon sivu-urkuja. Kesto 30 min, jon-ka jälkeen voi tutustua kirkkoon ja urkuihin.

13–15 Kahden tanssiteoksen avoimet har-joitukset. Pirkankaa Tanssin Keskus, har-joitustila Liikelaituri, Yliopistonkatu 58 D. Tule seuraamaan paikallisten tanssitaiteilijoiden työskentelyä avoimissa harjoituksissa.

14 Draamakävely: Tampere, mikä kaiku tuol-la nimellä onkaan. Tampereen teatteri, Kes-kustori 2. Teatteri Siperian teatterivankkuri johdattaa ajatukset tulevaan ja menneeseen läpi historiallisten pysähdyspaikkojen. Kierros lähtee Tampereen teatterin edestä ja päätty Plevnan eteen.

14–14.30 Tuomiourkurin toivotut. Tampe-reen tuomiokirkko, Tuomiokirkonkatu 3b. Urkuri Esa Toivola soittaa urkumusiikin klas-sikoita ja elokuvahittejä. Konsertin kesto 30 min, jonka jälkeen kävijöillä on mahdollisuus tutustua kirkkoon ja urkuihin.

15–16 Kaupungin kuisket – opastuskierros täynnä tarinoita. Vuolteenori 4. Tule kuuntelemaan kaupunkilaisten kertomuksia rakkaasta kaupungistamme. Opastus lähtee Koskikeskuksen edestä Tammerkosken puo-lelta ja kulkee Tammenkosken rantaa pitkin. Kesto noin 1 tunti. Ei sovellu alle 10-vuotiail-le. Mukaan mahtuu 15 ensimmäistä ilmoit-tautunutta. Ilmoittautumiset: citywhispers@protonmail.com.

16–18 Kanerva-kuoron avoimet harjoitukset. Kulttuuritalo Laikku, Musikkisali, Keskustori 4. Perinteinen tamperelainen Kanerva-kuoro järjestää yleisölle mahdollisuuden seurata neliäänisen kuoron harjoituksia.

”Kaikki yhdessä yhden alueen hyväksi”

Projektipäällikkö Henna Kuitunen ja projektisihteeri Sini Lempinen kertovat, että lähiöohjelmassa tehdään yhdessä asukkaiden kanssa.

KAUKAJÄRVI-ANNALAN lähiöohjelma alkaa ensi vuoden alussa. Alueen kehittämistä tehdään vahvasti yhdessä asukkaiden ja alueen toimijoiden kanssa. Alkuun selvitetään, millaisia tarpeita asuinalueella

on. Peltolampi-Multisillan lähiöohjelman projektipäällikkö **Henna Kuitunen** vetää Kaukajärven ja Annalan lähiöohjelman suunnittelua. Hän kertoo, että yhteistyö on keskeinen osa lähiöohjelmaa.

– Tarkoituksena on ensimmäisenä lähestyä asukkaita ja koota yhteen alueen yhdistyksiä ja toimijoita ja tehdä varsinaista määrittelytyötä, mitkä ovat tämän alueen tarpeet ja mitkä olisivat kehittämisen pai-

nopisteet. Kaikki yhdessä yhden alueen parhaaksi, Kuitunen kuvailee.

Sen jälkeen aletaan suunnitella konkreettisia toimenpiteitä. Jotain on jo kaupungilla suunnitelmissa. Kaukajärven koulun, kirjaston ja päiväkodin kokonaisuuden uudistus on vuoden 2024 asemakaavoitusohjelmassa mukana ja alueen asukailta on tullut palautetta liikenneturvallisuuteen liittyvistä puutteista. Myös koirapuistoa ja ulkoilureittejä sekä valaistusta tullaan todennäköisesti lähiöohjelman aikana uudistamaan.

– Jos asukkaiden kanssa suunnitella nousee uusia asioita, voidaan miettiä, ketkä voisivat tehdä ja mitä voisi tehdä.

Ideana on kuitenkin nimenomaan yhdessä tekeminen ja asukasosallisuuden vahvistaminen. Lähiöohjelman projektioirganisaation tehtävä on järjestää asukastapahtumia ja -kyselyitä sekä tukea eri toimijoiden yhteistyötä. Yhdessä pohtimalla lähdetään liikkeelle miettimällä, mitä alueella pitäisi tehdä. Tämä tuottaa parhaimmillaan sitä, että ihmiset itse aktivoituvat tekemään parhaansa oman lähiympäristönsä eteen.

Kaukajärven ja Annalan lähiöohjelma liittyy Tampereen olemassa olevien asuinalueiden kehittämiseen.

– Kaukajärvi-Annala on niin sanottu vanha asuinalue, johon ei ole viime vuosien aikana kohdistunut laajaa asuinalue- tai lähiöohjelmaa. Alueelle ei ole myöskään suunniteltu lähijunaa tai ratikkaa, minkä mukana tulisi kehitystä automaattisesti. Tavoitteena on, ettei Tampereella mikään alue jää paitsioon, vaan myös vanhoja alueita kehitetään, Kuitunen sanoo.

Yksi ovi ja viisi askelta – yhteisökeskus L8 tuo palvelut lähelle hervantalaisia

NEUVONTAA, ohjausta ja toimintaa. Tätä tarjoaa Hervannan yhteisökeskus L8.

Vuoden 2021 alussa perustettu L8 on matalan kynnyksen yhteisökeskus, joka kokoaa yhteen eri toimijoita.

– Kutsuimme paikalle alueellisia järjestöjä, jotka tuntevat alueen asukkaat, ilmiöt ja sosiaaliset ongelmat ja haluavat lähteä kehittämään toimintaa yhteistoimisuuden ja yhteiskehittämisen kautta, projektisuunnittelija **Joonas Kiviranta** kertoo L8:n perustamisesta.

L8 ei kuitenkaan ole vain lyhytaikainen hanke vaan pysyvää toimintaa, jota kehitetään pitkäjänteisesti. Kaiken toiminnan keskiössä ovat alueen asukkaat.

– Tämä ei ole vain kohtaamispaikka, vaan tänne on tuotu myös valta lähelle ihmisiä. Epävirallisia kohtaamisia, jolloin pystyy kuitenkin hyvin nopeastikin auttamaan ihmisiä.

L8:ssa toimivat Kototori, lapsiperhei-

den sosiaalityö, Tampere Mission Linja 20 -hanke, Yhdessä selviytymisen tuki YSTI ry, Tampereen A-Kilta ry sekä Tampereen seurakuntien Eteläisen seurakunnan diakoniatyö ja Kotoa Koollekutsujaksi KoKo-hanke. Yhteisökeskukseen on muuttamassa myös uusi järjestö, Lähi-idän naisten yhdistys.

– Sosiaalityötä ei tehdä yksin ja sitä tekee moni muukin kuin julkinen puoli. Emme ikinä tule ratkaisemaan sosiaalisia ongelmia yksin, ja julkisen resurssit eivät tule yksin riittämään.

Tarjolla on erilaisia palveluita. Aulassa on tietokone, jota kuka tahansa voi käyttää. Vapaaehtoiset voivat myös neuvoa esimerkiksi laskujen maksamisessa ja palveluiden käyttämisessä. Mikäli vapaaehtoisten apu ei riitä, voi apu löytyä Kototorin walk in -neuvontapisteeltä.

– Jos sekään ei riitä, paikalla on sosiaaliohjaajia, jotka voivat auttaa niin sanotuissa koviissa palveluissa eli rahassa, lääkkeissä

Sosiaaliohjaajat Vile Väisänen (vas.) ja Janica Helppolainen sekä projektisuunnittelija Joonas Kiviranta työskentelevät yhteisökeskus L8:ssa Hervannassa.

ja asumisessa, Kiviranta sanoo.

Yhteisökeskuksessa on myös Kelan etäpalvelupiste. Web-kameralla ja mikilä varustetulla palvelupisteellä voi hoitaa henkilökohtaisia asioita Kelan kanssa.

Yhteisökeskus tarjoaa myös tiloja ja tukea. Muun muassa alueen yhteisöraati kokoontuu tiloissa.

Lisätietoa: **tampere.fi/L8**

Ammatillinen koulutus tarjoaa hyvän polun työuralle

–**AMMATILLINEN** koulutus tarjoaa polut ihan mihin vaan, sanoo Tampereen seudun ammattiopisto Tredun johtajana maaliskuussa aloittanut **Kirsi Viskari**.

Viskari toivoo, että erityisesti nuorten vanhemmat miettivätkin asiaa, kun ohjaavat nuoria tekemään valintoja peruskoulun jälkeen. Viskari näkee, että ammatillinen koulutus avaa laajan kirjon urapolkuja erityisesti niille, jotka ovat enemmän tekijöitä kuin lukijoita. Ammatillisen koulutuksen kautta on samanlaiset polut korkeakouluopintoihin mahdollisia kuin lukiostakin.

Kirsi Viskari on koulutukseltaan diplomi-insinööri ja tekniikan tohtori. Hän on tehnyt ensin pitkän uran metsäteollisuudessa ja sen jälkeen ammattikorkeakoulussa ensin Etelä-Karjalassa ja sitten Tampereella.

Kahden pitkän uravaiheen jälkeen oli Viskarin mukaan kolmannen aika. Tredun houkutti myös mahdollisuus hyödyntää omaa osaamista uudessa toimintakentässä. Vuonna 2019 Viskari aloitti Tampereen ammattikorkeakoulussa tki-vararehtorina. Tuolloin Pirkanmaan ominaispiirteet tulivat selviksi: vahva valmistava teollisuus, kasvualue ja väkiluku kasvaa.

– Osaavan työvoiman saatavuudesta puhutaan myös korkeakoulupuolella, mutta toinen aste on kuitenkin sen ison työvoimavolyymien tuottaja.

Haasteita ja kiittävää palautetta

Tredu on Suomen toiseksi suurin ammatillinen oppilaitos.

– Tämä on organisaationa hieno johdettava ja antaa haastetta, jota olen työlläni aina etsinyt.

Viskari kuvailee Tredua hyväksi yhteisöksi, jossa on töissä loistavia ihmisiä, jotka tekevät työtä sydämellä. Koulutusten kirjo on laaja ja oppilaitos toimii usealla paikkakunnalla.

– Teemme myös oikeita asioita, koska meiltä valmistuvat työllistyvät hyvin, ja pa-

laute opiskelijoilta ja työpaikkaohjaajilta on kiittävää, Viskari sanoo.

– Tällä hetkellä hieman kipuilemme sen kanssa, että olemme nyt pari vuotta kouluttaneet enemmän opiskelijoita kuin mihin meillä on rahoitusta, koska Pirkanmaa kasvaa ja työvoimatarve on iso. Tämä asia pitäisi saada korjattua.

Treduun on vaikuttanut myös oppivelvollisuusuudistus. Kaikkien peruskoulunsa päättävien on haettava toisen asteen koulutukseen.

– Erityisesti tämä näkyy tutkintoon valmistavassa eli TUVA-koulutuksessa, jossa hakeutuminen, toteutus ja koordinointi ovat vielä kehittymässä. TUVA-koulutus on suunnattu niille nuorille, jotka eivät ole vielä löytäneet omaa polkuaan toiselle asteelle tai esimerkiksi haluavat korottaa arvosanojaan, Viskari sanoo.

Tredussa näkyy vahvasti myös kansainvälisyys. Tredussa on maahanmuuttajakoulutusta sekä kansainvälisiä ryhmiä. Elokuussa kenialainen lähihoitajaryhmä aloitti opiskelunsa.

– Teemme tilauskoulutuksena tutkintoon johtavaa koulutusta, jonka maksaja on joku muu kuin Suomen valtio. Toivomme, että näistä meille tulevista opiskelijoista osa valmistuttuaan jää tänne ja sitä kautta paikkaa hoitoalan työntekijäpuolella.

Kirsi Viskari

- koulutukseltaan tuotantotalouden diplomi-insinööri ja tekniikan tohtori
- aloitti Tredun johtajana maaliskuussa 2022
- työskennellyt aiemmin metsäteollisuudessa ja ammattikorkeakoulussa
- Tampereen seudun ammattiopistossa Tredussa opiskelee vuosittain 19 000 opiskelijaa. Toimipisteitä on 14 kahdeksassa kunnassa. Tredussa voi opiskella 34 perustutkintoa ja 55 ammatti- ja erikoisammattitutkintoa.

Tredun johtaja Kirsi Viskari muistuttaa, että ammatillinen koulutus avaa kaikki samat ovet kuin lukiokoulutuskin.

Tampereen lukiokoulutuksen johtaja Mari Aallon mukaan Tampereella ollaan pitkällä lukiodien korkeakouluysteistyössä.

Tampereen lukiokoulutuksessa monipuolinen tarjonta

–**TAMPERE** on edelläkävijä monessa asiassa, myös lukiokoulutuksessa, sanoo Tampereen lukiokoulutuksen johtaja **Mari Aalto**.

Aalto aloitti työnsä Tampereella elokuun alussa. Sitä ennen hän on toiminut 20 vuotta lukion rehtorina, ensin Porissa ja sitten Vantaalla. Tampereen kaupunki tarjoaa lukiokoulutusta noin 3 500:lle päivälukion ja noin 550 tutkintotavoitteiselle aikuislukion opiskelijalle. Tampereella on kuusi kaupungin ylläpitämää nuorille tarkoitettua lukiota sekä yksi aikuislukio. Niiden lisäksi Tampereella toimii viisi muiden koulutuksenjärjestäjien ylläpitämää lukiota.

– Tampereella ollaan pitkällä monien asioiden digitalisaatiossa ja korkeakouluysteistyössä. Jokaisella oppilaitoksella on hyvät profiilit ja monipuolinen tarjonta. Lukiokoulutuksemme on aika dynaaminen, Aalto sanoo.

Tampereen lukiokoulutuksen rikkauksi Aalto nimeää myös seudullisen yhteistyön.

– Ei ole vain Tampere vaan Tampereen seutu, joka tekee lukiokoulutusta yhdessä. Seudullinen yhteistyö ja monipuoliset mahdollisuudet ovat hyvää asiaa sekä alueelle että nuorille.

Pandemian vaikutukset näkyvät yhä

Oppivelvollisuuden laajentaminen on muuttanut myös lukiokoulutusta. Aallon mukaan se teki lopullisesti etäajan jälkeen digiloikan ja muutti jonkin verran koulujen toimintatapoja ja toimintakulttuureita. Uusi opetussuunnitelman otettiin käyttöön vuonna 2021 ja sitä ajetaan sisään. Vasta toinen ikäluokka käy lukiota uuden opetussuunnitelman mukaan.

Edelleen maksetaan myös pandemian aiheuttamaa oppimis- ja hyvinvointivajetta. – Juuri uutisoitiin siitä, että teini-ikäiset ovat ryhmä, joka on kaikista eniten kärsinyt kaverisuhteiden ja harrastusmahdollisuuksien puutteesta. Meillä on nyt lukiossa nimenomaan heitä, jotka yläkouluiässä joutuivat tähän tilanteeseen, Aalto sanoo.

Tämän vajeen kiinnikuromiseksi on käytössä erilaisia keinoja: luotu uusia oppimisen mahdollisuuksia, rakennettu

verkkotarjotin, kehitetty lukiopajaopintoja, panostettu opinto-ohjaukseen, opiskeluhoitoon, erityisopetukseen ja ryhmänohjauksen kehittämiseen.

– Keinoja on löydetty osin hankkeiden ja valtion myöntämän koronarahoituksen, mutta osin omien toimintojen uudistamisen avulla.

Lukio tarjoaa valmiuksia työelämään

Lukio ei valmista suoraan työelämään, mutta myös lukiosta saa työelämävalmiuksia. Aalto myöntää, että lukio ei ole kovin hyvä sanallistamaan tätä.

– Annamme valmiuksia ja taitoja, vaikka emme anna ammattia. Työelämän pelisääntöjä ja taitoja, kielitaitoa, yhteiskunnallisia ja viestinnällisiä valmiuksia, täsmällisyyttä ja toisten huomioimista, Aalto luettelee.

Työelämäyhteistyö on Aallon mukaan lukioissa vielä melko vähäistä. Se on kuitenkin yksi osa-alue, johon kiinnitetään jatkuvasti yhä enemmän huomiota. Esimerkiksi syyskuussa järjestetään kaikissa lukioissa työelämä- ja yrityäjyysviikko.

Myös lukioalaisten jaksaminen on ollut paljon otsikoissa. Korkeakoulujen todistusvalinta asettaa paineita lukiolaisille. Lukioalaisten uupuminen ei kuitenkaan ole kenenkään etu.

– Edelleen on monia kanavia päästä jatko-opintoihin. Lukiossa ei pidä panostaa kaikkia voimia opiskeluun ja uupua sen takia. Kaikkien ei tarvitse saada valtavaa määrää laudatureja. Väyliä on, eivätkä arvosanat määritä ihmisyyttä.

Mari Aalto

- aloitti Tampereen lukiokoulutuksen johtajana elokuussa
- koulutukseltaan kasvatustieteiden maisteri ja opinto-ohjaaja
- työskennellyt aiemmin rehtorina Porissa ja Vantaalla
- Tampereen kaupungin ylläpitämät lukiot: Hatanpään lukio, Sammon keskylukio, Tammerkosken lukio, Tampereen klassillinen lukio, Tampereen lyseon lukio, Tampereen teknillinen lukio sekä Tampereen aikuislukio.

Tehdään yhdessä Tampereesta paras paikka lapsille ja nuorille

JOKAINEN aikuinen voi vaikuttaa siihen, että lapsilla on arjessaan turvallisia aikuisia ja kasvuympäristöjä. Tampereella Unicefin Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä kiinnitetään erityistä huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin. Keinoja tähän on monia.

Tamperetta kehitetään yhä lapsiystävällisemmäksi osana Tampereen kaupungin Tampere Junior -kehitysohjelmää. Tavoitteena on varmistaa, että jokaisella lapsella on turvallinen aikuinen ja turvallisia kasvuympäristöjä.

Kehitysohjelman lapsiperhedatata on tunnistettu itsenäisesti asuvien 16–18-vuotiaiden nuorten ryhmä. Heitä on kaupungissa noin 2000. Moni on muuttanut muualta Tampereelle opiskelemaan ja tavoittelemaan omia unelmiaan.

– Itsenäisesti asuvista nuorista saatu tieto kertoo, että heillä on enemmän palvelutarpeita, joten tälle ryhmälle halutaan kohdentaa tukea, kertoo projektipäällikkö **Johanna Pyymäki**.

– Kun nuoret muuttavat Tampereelle, he jättävät vanhemmat kauemmas ja rakentavat itsenäisesti uutta arkea uudessa ympäristössä. Kouluympäristön aikuiset saattavat olla nuoren ainoita aikuiskontaktia arjessa.

Apua ja tukea arkeen

Itsenäisesti asuvista nuorista on koottu kokemusasiantuntijanuorten ryhmä. Nuoria ja ammattilaisia haastatteleamalla on selvitetty, millaisia tarpeita 16–18-vuotiailla itsenäisesti asuvilla nuorilla on.

– Meillä on tänä syksynä tulossa yhteistyössä Tampereen yhteiskoulun lukion (TYK) ja Valo-Valmennuksen kanssa pilotti,

jossa kehitetään edelleen ryhmänuotoisen tuen mallia, Pyymäki sanoo.

Pilotin tavoitteena on, että jatkossa uutta ryhmänuotoisen tuen mallia voitaisiin hyödyntää myös muissa toisen asteen oppilaitoksissa.

TYKissä tällaista ryhmätoimintaa on ollut yli 10 vuotta ja Valo-Valmennus tuo nyt toista vuotta mukaan toimintaan matalan kynnyksen harrastustoimintaa. TYKissä on siis jo pitkään tunnistettu itsenäisesti asuvien nuorten ryhmä, joka kasvaa vuosi vuodelta. Tämän syksyn TYKin ryhmätoimintoihin on kutsuttu kaikki oppilaitoksen itsenäisesti asuvat ensimmäisen vuoden opiskelijat.

Tapaamisissa tärkeässä roolissa on nuorten ryhmäytyminen, mutta myös arjen hallintaan liittyvät teemat.

– Esimerkiksi stressi, rentoutuminen

ja ruoanlaitto ovat arjen haasteita, joihin pyritään tapaamisissa antamaan vinkkejä ja tukea.

Myös Kelan ja Ohjaamo Tampereen asiantuntijat vierailevat ryhmän tapaamisissa.

– Nuoret kokevat, että toimeentulo ja Kela-asiointi ovat haasteita heidän arjensa. Kelan ja Ohjaamon yhteisellä infotilaisuudella pyritään helpottamaan nuorten asioiden hoitamista, Pyymäki sanoo.

Oikeus harrastaa

Keskeinen osa lapsen ja nuoren arkea on usein myös harrastaminen. Tampereella on suunnattu tukea yläkouluikäisille, sillä tässä vaiheessa harrastaminen saattaa herkästi jäädä.

– Haluamme tukea nuorten harrastamista, sekä vanhan jatkamista että uuden

kokeilemistä, sanoo projektipäällikkö **Esiko-Pekka Järvinen**.

Tampereella on käytössä Nuorisopassi, joka on Suomessa laajimmin käytössä oleva nuorille tarkoitettu etujärjestelmä. Nuori voi käyttää etua liikunta- tai kulttuuriharrastukseen. Edun piirissä oleville yläkoululaisille nuorille on kerrottu Nuorisopassista Wilma-viesteillä. Etu on käytettävissä vuoden loppuun asti.

– Mukana on noin 50 toimijaa, jotka tarjoavat sekä kertaluontaisia etuja että kausikortteja, kertoo projektisihteeri **Darina Manina-Mäkelä**.

Nuorisopassilla on ennen kaikkea tavoitteena tukea yhdenvertaista harrastamista. Positiivisten palautteiden ja käyttömäärien perusteella Nuorisopassi palvelee suurta osaa nuorista elämäntilanteessaan, Järvinen sanoo.

Kuva: Laura Vanzo

Nuorisovastaanotolta apua nuorten ongelmiin

TAMPEREELLA kohdennetaan tukea nuorisovastaanoton kehittämiseen ja on luotu Tampereen malli terapeuttien hoidon takuusta. Toimilla halutaan purkaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden ruuhkautumista.

Tavoitteena terapeuttien hoidon takuussa on nuorten mielenterveyspalveluiden parempi saatavuus ja toimet mielenterveysongelmien ehkäisemiseksi matalan kynnyksen palveluita lisäämällä. Nopeam- malla hoitoon pääsillä pyritään vähentämään erikoissairaanhoidon käyttöä.

Nuorisovastaanotto ei ole yksi fyysinen toimipiste vaan sen sateenvarjon alle on koottu useita palveluita. Nuorisovastaanotto kokoa yhteen tamperelaisille ja orivesiläisille 13–24-vuotiaille nuorille suunnattuja mielenterveys-, päihde- ja seksuaaliterveyspalveluja.

Nuorisovastaanoton mielenterveyspalveluissa tutkitaan ja hoidetaan nuoria,

joilla on esimerkiksi masennusta, ahdistuneisuutta, unettomuutta, keskittymisvaikeuksia, jännittämistä tai käytöshäiriöitä.

Nopea palveluun pääsy tärkeää

Maaliskuussa 2022 Lyhty-työryhmään Sarkiselle avattiin uusi nuorten terapeuttien hoidon takuun walk in -palvelu. Sen päivystykseen voi tulla ilman lääkärin tai muun ammattilaisen lähetystä. Palvelu on auki neljänä päivänä viikossa ja se on tarkoitettu 13–17-vuotiaille. Palvelu on tavoittanut yli 70 nuorta, joista suuri osa on jäänyt lyhytterapeuttiliselle hoitojaksolle.

– Uskon, että tällä toiminnalla pystymme tarjoamaan apua oikea-aikaisemmin eli silloin kun nuori itse sitä kokee tarvitsevänsä, sanoo nuorisovastaanoton palvelupäällikkö **Piia Niinikoski**.

– Me aikuiset ja ammattilaiset emme aina voi määrittää, onko nuoren ongelma iso vai pieni. Jollain voi olla surua perhe-

tilanteesta, koulunkäynti pelottaa, ilmas- tokriisi tai oma sukupuoliisuus ahdistaa. Palvelun periaate on, että nuori pääsisi vastaanotolle heti ja tulisi oikea-aikaisesti kohdatuksi. Läheskään kaikki mielenterveyspalvelun tarpeessa olevat 13–17-vuotiaat eivät ole kuitenkaan pitkän terapiajakson tarpeessa.

Walk-in-hoito on 1–5:n, maksimissaan 10 kerran lyhytterapeutista, keskustelulista hoitoa psykiatrisen sairaanhoitajan tai sosionomin kanssa. Lääkäripalveluita walk in -hoitojako ei sisällä. Tarvittaessa nuorta autetaan etsimään jatkohoitoa, jos sellaiselle on tarvetta.

– Monelle nuorelle on riittänyt 2–5 käyntiä, kun se on tullut oikeaan aikaan ilman pitkää jonottamista. Jos pystymme oikea-aikaisesti vastaamaan nuorten tarpeisiin, meillä oletettavasti olisi tarjota enemmän ja nopeammin palveluita myös vaativamman hoidon tarpeessa oleville.

Walk-in-palvelun lisäksi terapeuttien hoidon takuu sisältää myös ryhmähoitoa. Nuorisovastaanoton eri työryhmissä toteutetaan monipuolisia, erilaisia ryhmähoitoja ja erityisesti vaativaa hoitoa tarvitsevan Valo-työryhmän nuorille pyritään tarjoamaan yksilöhoitoon pääsyä odottaessa ryhmähoitoa.

– Osa nuorten mielenterveyden pulmista, kuten sosiaalisten tilanteiden ahdistus ja pelko, eivät myöskään välttämättä korjaannu pelkästään yksilötyöllä, vaan tarvitaan sopivaa harjoitusta ja altistusta sosiaalisiin tilanteisiin muun muassa ryhmäintervention avulla. Lisäksi terapeuttien hoidon takuu sisältää ostopalveluterapiaa, kuten eläinavusteista terapiaa ja kuvataideterapiaa yksilö- ja ryhmämuotoisesti, Niinikoski sanoo.

Lisätietoa:

tampere.fi/nuorisovastaanotto

Liikuntamotivaattori auttaa löytämään liikunnan iloa

TAMPEREELLE on palkattu liikuntamotivaattori, jonka tehtävänä on etsiä yksinäisiä ja syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja tarjota heille mahdollisuus liikkumiseen, sosiaaliin kontakteihin ja erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on saada heille liikunnan iloa.

Liikuntamotivaattori **Jenita Rif** on koulutukseltaan nuorten liikunnanohjaaja. Hänen tehtävänsä on innostaa ja tukea nuoria, jotta mahdollisimman moni nuori löytäisi oman lajinsa ja vahvuutensa ja saisi lisää itsevarmuutta.

Liikuntamotivaattorin pääkohderyhmä ovat yläkouluikäiset nuoret. Rif työskentelee Etelä-Hervannan koulun, Ahvenisjärven koulun ja Vuoreksen koulun nuorten kanssa. Päätoimipaikkana on Hervannan vapaa-aikakeskus.

Matalan kynnyksen liikuntaa

Liikuntamotivaattori-toiminnan taustalla on pilotti, joka sai alkunsa aluehallintoviraston myöntämästä korona-avustuksesta. Avi jakoi koronan alkuaan jälkeen avustusta kunnille ja nuorisotyöhön. Ajatuksena oli tavoittaa nuoria, jotka ovat syystä tai toisesta vetäytyneet syrjään, kun harrastukset menivät säppiin.

Vuoden pilotilla saatiin Tampereen nuorisopalvelujohtaja **Jukka Etu-Seppälän** mukaan positiivisia tuloksia, joten

toiminta päätettiin ottaa osaksi kaupungin toimintaa. Toiminta painottuu erityisesti vapaa-aikaan.

– Ajatus on se, että kouluaikana on riittävästi aikuisia ja palveluja, mutta tuki loppuu, kun koulun kellot soivat. Kaikki eivät lähdä urheiluseuroihin, vaikka kuinka haluttaisiin, Etu-Seppälä sanoo.

Liikuntamotivaattoritoiminta keskittyi alkuun yksilöohjaukseen, mutta nyt sitä on laajennettu myös ryhmätoimintaan. Tarkkaa viikko-ohjelmaa ei ole, vaan taroituksena on tehdä sitä, mitä nuoret haluavat.

– Jos haluaa tanssia tai pelata salibandyä, osallistutaan ryhmäliikuntaan. Nuorten treenit ovat myös yksi väylä, johon voidaan nuoria ohjata ja ohjaaja voi lähteä mukaan, Jenita Rif kertoo.

Toiminnan on tarkoitus madaltaa kynnystä liikkua. Koulut ohjaavat nuoria liikuntamotivaattorille, mutta nuoret voivat olla häneen myös itse yhteydessä. Motivaattorin löytää Instagramista nimellä liikuntamotivaattorijenita.

Liikuntamotivaattori Jenita Rif innostaa nuoria, jotta mahdollisimman moni löytäisi oman lajinsa.

Kaikille yhdenvertaiset nuorisopalvelut

Mira Julkunen työskentelee nuorisopalveluiden yhdenvertaisuustyöntekijänä.

TAMPEREEN nuorisopalveluissa panostetaan tänä vuonna yhdenvertaisuuteen. Uutena yhdenvertaisuustyöntekijänä on aloittanut erityisnuorisotyöntekijä **Mira Julkunen**. 33-vuotiaalla Julkusella on pitkä kokemus erityisnuorisotyöstä. Yhdenvertaisuustyö jatkaa sateenkaarinuorisotila Kaarevan myötä aloitettua työtä.

Julkusen työnkuva muokkautuu vielä tarpeiden mukaan, mutta tarkoituksena on olla koko nuorisopalveluiden työntekijä.

– Syksyn aikana luodaan turvallisemman tilan periaatteita kaikkiin meidän toimitiloihin, ja ensi vuoden alussa on tarkoitus tehdä nuorisopalveluille yhdenvertaisuussuunnitelma, Julkunen kertoo.

– Kaikissa näissä pyritään tietysti tekemään asiat yhdessä nuorten kanssa, jotta saadaan niistä nuorten näköisiä.

Julkunen on myös alkanut kerätä esteettömyys-

tietoja kaupungin nuorisotiloilta, jotta ne saadaan verkkosivuille näkyviin. Näin nuori voi jo etukäteen tarkistaa, mitkä tilat ovat esteettömät.

– Ajattelen, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo on sellaisia asioita, että ne kehittyvät koko ajan eivätkä ole koskaan valmiita. Koko ajan opitaan sanoittamaan asioita paremmin ja myös toimimaan paremmin niiden eteen, Julkunen sanoo.

– On tärkeää, että nuorisopalveluiden palvelut olisivat samalla tavalla kaikille saatavilla.

Yksi osa yhdenvertaisuustyötä on sateenkaarinuorisotyö. Sateenkaarinuorisotila Kaareva siirtyy Julkusen ja hänen tulevan työparinsa vastuulle loppuvuodesta. Julkusen voi tavata Kaarevassa maanantaisin.

– Olen kontaktinut myös muita marginaali- ja vähemmistöryhmien työntekijöitä, millaista nuorisotoimintaa Tampereella on tarjolla.

Julkunen on myös ollut yhteydessä kollegoihinsa muualla Suomessa ja kerännyt ideoita ja vinkkejä. Työ muokkautuu tarpeen mukaan.

Suomen kielen tuki edistää työyhteisöön kiinnittymistä

JALKAUTUVA suomen kielen tuki eli S2-tuki auttaa vieraskielisiä työnhakijoita työsuhteen alussa viemällä suomen kielen liittyvän avun suoraan työpaikoille. S2-tuki auttaa työsuhteen osapuolia selättämään suomen kieleen liittyviä haasteita työsuhteen alussa.

Palvelu on suunnattu suomen kieltä jo jonkin verran osaaville henkilöille, jotka kuitenkin tarvitsevat vielä tukea suomen kielen käytössä työpaikalla. Opettaja vierailee työpaikalla 2–3 kuukautta kestävän tukijakson aikana alkuun noin kerran viikossa, ja myöhemmässä vaiheessa tarpeen mukaan.

Palvelu alkoi Maahanmuuttajien kansainvälinen osaamiskeskuksen (OSKE) piilottina viime keväänä, ja tulokset ovat olleet hyviä. Samalla kun työntekijä saa tukea suomen kielen oppimiseen, niin työnantaja saa vinkkejä ja työkaluja uuden työntekijän tukemiseen. S2-tuen avulla saadaan helpotusta työvoimapulaan ja motivoituneet tekijät kokopäiväisesti työllistettyä

Kinga Janatuinen-Rozsa toimii Tredun jalkautuvana suomen kielen opettajana. Hän kertoo, että S2-tuki toimii perehtymisen tukena työsuhteen alussa ja varmistaa, että työntekijä pääsee työssään alkuun. Käytännössä työpaikalla annettava S2-tuki on esimerkiksi suomenkielisen ammattisanaston opettelua, yhdessä pehdytysmateriaaleihin tutustumista sekä suomalaisen työkulttuurin omaksumisessa auttamista.

Palvelu on suunnattu auttamaan myös työnantajia. Yhteyshenkilöinä työnantajille osaamiskeskuksessa toimivat yrityskoordinaattorit. S2-tuen tavoitteena on, että

Kuvassa yrityskoordinaattori Riho Laurisaar ja suomen kielen opettaja Kinga Janatuinen-Rozsa. Kuva: Teemu Kulmakorpi

työnantajien kynnys palkata myös suomen kieltä vielä opettelevia työntekijöitä madaltuisi sekä varmistaa, että työnantaja ei jää yksin viestinnällisten haasteiden kanssa.

S2-tukea toteuttaa Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalveluihin kuuluva Maahanmuuttajien kansainvälinen osaamiskeskus (OSKE), joka palvelee Pirkanmaalla asuvia työnhakijoita.

Osaamiskeskuksen toiminnasta vastaavat Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelut sekä Tampereen seudun ammattiopisto Tredu.

Tulevaisuudessa tarvitaan kiertotalousosaamista

KODIN jätteiden lajittelu, kierrättäminen ja ruokahävikin vähentäminen ovat monille jo arkipäivää. Kiertotalous on osa myös Tampereen kaupungin elinkeinostrategiaa. Kaupunkistrategian ja pormestari-ohjelman tavoitteena puolestaan on, että Tampere on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Kiertotalouden ytimessä ovat materiaalien kierrätys ja hyötykäyttö sekä tuotteiden eliniän pidentäminen, erilaiset yhteiskäytön muodot ja kierrätettävyyt. Kestävät tuotteet ja palvelut ovat avainasemassa, jotta kaupunkilaiset voivat valita ilmasto- ja elämäntavan. Kulutuksen aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, kun kuntalaisia ja yrityksiä kannustetaan päästöjä vähentäviin kulutustapoihin.

Tampereen kaupungin koordinoima Kierto – Kiertotaloudesta kasvua -kumppanuushanke tarjoaa yrityksille maksuttomia kiertotalouden asiantuntijapalveluita

ja valmentaa asiasta kiinnostuneita työnhakijoita kiertotalouden osaajiksi. Kiertotalous tuo yrityksille kasvun mahdollisuuksia. Työnhakijalle kiertotalousosaaminen on kilpailuvaltti työmarkkinoilla. Hanke kehittää kiertotaloustoimintaa myös kaupunkiorganisaation sisällä.

Hankkeen yhteistyökumppani Tampereen evankelis-luterilainen seurakuntayhtymä pyörittää Nekalan seurakuntatalolla Kierto-ravintolaa. Se hyödyntää hävikki-raaka-aineita ja tarjoaa edullisia lounaita kolmena arkipäivänä viikossa. Ravintola työllistää työkokeilijoita, jotka kasvattavat sekä työelämätaitojaan että kiertotalousosaamistaan. Lielahdessa toimiva Nextiili ry puolestaan on tekstiilikierrätyksen edelläkävijä ja tarjoaa niin ikään mahdollisuuksia työelämässä omaa suuntaa etsiville. 30.8.2023 jatkuvaa hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Konepajakoulun avulla kiinni työelämään

TULE tutustumaan metallialaan Isot koneet Keskustorilla -tapahtumaan.

Konepajakoulu tuo yhteistyössä kumppaniyritysten kanssa isot koneet ja laitteet yleisön ihailtavaksi kaupungin ytimeen Keskustorille osana Tampereen päivän tarjontaa. Tapahtumaan on vapaa pääsy. Tilaisuus järjestetään Keskustorilla lauantaina 1.10. kello 10–16.

Konepajateollisuuden ala tarjoaa Tampereella laajasti mahdollisuuksia työllistyä erilaisiin teknistä ja tietoteknistä osaamista yhdistäviin tehtäviin.

Tampere elää vientiteollisuudesta, jonka selkärangana on metalliteollisuus ja

erityisesti älykkäiden koneiden valmistus. Alueella sijaitsee kymmenkunta maailman johtavaa työkonevalmistajaa, jotka tekevät myös tuotekehitystä.

Konepajakoulu auttaa yrityksiä ja alasta kiinnostuneita kohtaamaan sekä mahdollistaa käytännönläheisiä ja nopeita koulutusväyliä metallialan kiinnostaviin tehtäviin.

Lähipuolina eläköityvien ammattilaisten tilalle tarvitaan runsaasti uusia tekijöitä. Käytännöllinen koulutus, hyvät ansiot ja nopea väylä työelämään ovat alan valttikortteja. Katso lisää verkkosivuilta **konepajakoulu.fi**

Konepajakoulu esittäytyy Keskustorilla lauantaina 1.10. Kuva: Laura Vanzo

Kuva: Laura Happonen

Tampereen Ohjaamo auttaa nuoria asiassa kuin asiassa

ONKO opintotukihakemus tekemättä? Muutitko Tampereelle, etkä tiedä mitä tekisit vapaa-ajallasi? Haluatko tietoa työnhauun eri vaiheista? Tampereen Ohjaamo auttaa kaikissa näissä ja monissa muissa asioissa.

Ohjaamon motto on ”Jos et tiedä mistä aloittaa, aloita Ohjaamosta”. Ohjaamo on tukipiste kaikille alle 30-vuotiaille tamperealaisille ihan kaikissa elämän asioissa. Sinun ei tarvitse tietää, kenen tukea tai mihin asiaan tarkalleen tukea tarvitset.

Ohjaamolaisten työtä on selvittää asia ja saattaa sinut eteenpäin.

Ohjaamon päivystykseen voi tulla ilman ajanvarausta arkin kello 13–16 osoitteeseen Hammareninkatu 5 B. Toimipiste sijaitsee aivan Tullintorin vieressä. Voit myös kysyä lisätietoa tai sopia ajanvarauksesta puhelimitse, sähköpostilla tai sosiaalisessa mediassa.

Ohjaamon palvelut ovat saatavissa myös etänä. Yhteystiedot löydät verkkosivuilta **tampere.fi/ohjaamo**

Jokainen voi tehdä hiilineutraaleja tekoja

TAMPEREEN kaupunki kannustaa asukaitaan tekemään hiilineutraaleja tekoja. Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma on yksi tämän valtuustokauden strategiaa toteuttavista kehitysohjelmista. Valtuustokauden mittainen ohjelma hyväksyttiin kesäkuussa. Ohjelma auttaa tamperelaisia asukkaita ja yrityksiä löytämään itselleen sopivia ja vaikuttavia hiilineutraaleja tekoja – Nyt keskitytään erityisesti tukemaan asukkaiden ja yritysten siirtymää kohti kestävää tulevaisuutta, kertoo ohjelmapäällikkö **Tiina Leinonen**.

Asukkaiden osalta keskitytään erityisesti liikkumisen ja kulutuksen päästöjen vähentämiseen. Leinosen mukaan kaikille halutaan löytää mahdollisuuksia toteuttaa hiilineutraaleja tekoja. Yksi osa tätä on yhteistyössä Tampereen työväenopiston kanssa toteutettu luentosarja. Seuraava luento on 29. syyskuuta, ja sen teema on ”Kestävä liikkuminen ja sen merkitys minulle, kaupungille ja maapallolle”. Luennoilla asiantuntija **Sanna Ovaska** Tampereen kaupungilta kertoo liikkumisen merkityksestä hiilineutraalina tekona ja **Mikko ”Peltsi” Peltola** puhuu omista kokemuksistaan kestävästä liikkumisen merkityksestä ja tärkeydestä.

Toinen luento on lokakuussa ja sen teemana on energia ja asuminen. Luennoilla tarjotaan tietoa ja vinkkejä tehokkaampaan energiankäyttöön. Kaikille avoimet, maksuttomat luennot järjestetään Sampolassa ja ne striimataan myös verkkoon. – Luentosarja jatkuu vielä keväällä, ja silloin aiheena ovat muun muassa kestävä ruokajärjestelmä, tavarat ja palvelut sekä vapaa-aika ja matkustaminen, Leinonen kertoo.

Tarkoitus on myös järjestää asukastilaisuuksia, joissa mietitään, millaisia kestävää elämäntapaa edistäviä asioita alueella on sekä miten esteitä voitaisiin poistaa.

– Tunnistamme, että hiilineutraalit teot ovat erilaisia jokaiselle. Emme ha-

lua vastakkainasettelua, vaan haluamme kannustaa kaikkia miettimään muutosten hyötyjä omassa elämäntilanteessa, Leinonen sanoo.

Hiilineutraalisuus ja kestävämmän tulevaisuuden saavuttaminen edellyttää liikkumisen ja kulutuksen päästöjen merkittävää vähentämistä.

– Meillä on jokaisella oma roolimme siinä. Vaikka keinot eivät ole kaikille samanlaisia, meitä kaikkia tarvitaan.

Ohjelman painopisteet

- Asukkaat ja tottumusten muutokset: Tässä painopisteessä tavoitteena on edistää tamperelaisten kestäviä elämäntapoja ja siten kaupungin hiilineutraaliustavoitetta. Painopisteessä lisätään asukkaiden tietoisuutta, kiinnostusta, osaamista ja motivaatiota kestävästä elämäntavoista ja etsitään uusia tapoja tehdä ilmastotekoja yhdessä asukkaiden kanssa.
- Yritykset ja kiertotalouden mukaisen liiketoiminnan edistäminen: Toinen painopiste keskittyy kiertotalouden edistämiseen sekä kaupungin omassa toiminnassa että luomalla kiertotaloudelle suotuisia markkinaolosuhteita. Myös Tampereen seudun yritysten ilmastokumppanuustoiminta kuuluu ohjelmaan.
- Kaupungin ilmasto- ja ympäristötyön ohjaus ja seuranta: Tämä painopiste ohjaa ja seuraa kaupungin ilmasto- ja ympäristötyötä sekä edistää työn tunnettuutta Suomessa ja kansainvälisesti. Painopisteen toimenpidekokonaisuudet koostuvat Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan ja luonnon monimuotoisuusohjelman toimenpiteistä sekä ilmastobudjetista, joiden toteutumista kehitysohjelmassa raportoidaan.

Kuva: Laura Vanzo

Uusia retkeilykohteita

TAMPEREEN luonto- ja retkeilyalueet, melontareitit, nuotiopaikat ja laavut löytyvät nyt yhdestä paikasta. Uusi retkeily sivusto esittelee alueen reittejä ja kohteita. Interaktiivisella kartalla näkyvät muun muassa nuotiopaikat, luontopolut, ladut ja muut mielenkiintoiset kohteet. Retkeilypalvelupäällikkö **Petri Mäkelä** Ekokumppaneista kertoo, että kohteita lisätään kartalle sitä mukaa, kun niitä valmistuu. Sivustolta löytyy myös ladattavia karttoja muun muassa Kintulammmin ja Hervannan retkeilyalueille sekä Pyhä- ja Näsijärven melontareiteille.

– Kartat ovat meiltä eniten kysytty palvelu, Mäkelä kertoo.

Tänä syksynä Tampere saa myös viisi uutta nuotiopaikkaa. Niistä yksi on jo valmistunut Teiskon Maisansaloon. Syksyn aikana uudet nuotiopaikat tehdään vielä

Pallosaareen ja Keissaareen Näsijärvellä, Vuorekseen sekä Reuharinniemeen. Uudet nuotiopaikat ilmestyvät verkkosivuille valmistuttuaan.

Nuotiopaikoille tulee liiteri ja polttopuita sekä nuotiokehä istuimineen.

– Tulevaisuuden tarpeen ja kohteen mukaan katsotaan, tarvitaanko muita juttuja, kuten kuivakäymälää tai laavua, Mäkelä kertoo.

Retkeilypalveluiden pariin löytämistä pyritään tulevaisuudessa helpottamaan sosiaalisessa mediassa.

– Pyrimme syksyn aikana yhdistämään nettisivujen yhteyteen Tampereen kaupungin retkeilypalveluiden sosiaalisen median tilit, jotta viestintä, tiedonhaku ja tiedon löytäminen olisi entistä helpompaa. **retkeilypalvelut.ekokumppanit.fi**

Maisansaloon on tehty uusi nuotiopaikka.

Kintulammilla ennallistetaan soita tänä syksynä

TAMPEREEN kaupunki ennallistaa tänä syksynä kaksi suoaluetta Kintulammilla. Kintulammmin pinta-ala on yhteensä noin 610 hehtaaria ja siitä viidennes on ojitettua soita. Soita on ojitettu 1940-luvulta lähtien metsätaloudellisissa tarkoituksissa, eli puut ovat kasvaneet paremmin. Nyt soita palautetaan osittain kohti luonnontilaa.

– Tarkoituksena on parantaa elinympäristöjen luonnon monimuotoisuutta ja toisaalta hillitä ilmastonmuutosta, kun turpeeseen sitoutuu hiiltä. Kolmantena hyvänä se parantaa pitkällä tähtäimellä myös vesienpuhdistusta, kertoo ympäristötarkastaja **Jaana Lappeteläinen** Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksiköstä.

Nyt ennallistettavat suoalueet ovat pinta-alaltaan seitsemän ja kahdeksan hehtaaria. Soilla padotaan metsäojia noin 30 paikassa. Ojia padotaan niin kaivinkoneella kuin käsin.

– Meillä on täällä Tampereella aktiivinen ennallistamisryhmä, jossa ovat mukana Suomen Luonnonsuojeluliiton Tampereen yhdistys ry ja Villivöhyke ry. He ovat padonneet Kintulammilla jo vuodesta 2018 lähtien.

Ojien patoamisen lisäksi Kintulammilla täytetään ojia ja poistetaan jonkin verran puustoa.

– Kylmäsuolle tehdään viitisen pienaukkoa eli kaadetaan muutama aarin alueelta mäntyjä. Ne tuottavat sitten lahoppua. Samalla vähennetään osittain puiden aiheuttamaa vedenhahdutusta ja nostetaan vesipintaa.

Suoalueet sijaitsevat Tampereen kaupungin omistamilla mailla ja pääosin luonnonsuojelualueella. Ennallistamistoimet on suunniteltu siten, etteivät ne vaikuta naapuruiden omistamiin kiinteistöihin.

– Kun lähdetään vesipintaa nostamaan Kylmäsuolla, purku säilyy nykyisellä sijainnilla. Naapurikiinteistöille ei aiheudu vettymisvaikutuksia, Lappeteläinen sanoo.

Kintulammmin soiden ennallistaminen on yksi Tampereen kaupungin Lumo-ohjelman toimenpiteistä. Sitä toteuttaa kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö yhdessä kiinteistö, tilat ja asuntopoliitiikka-yksikön kanssa. Ennallistamiseen on saatu ympäristöministeriön Helmi-ympäristöohjelman myöntämää KuntaHelmi-hankerahaa.

Kaupungissakin kaivataan kosketusta luontoon

TAMPEREEN tuore Luonnon monimuotoisuusohjelma eli Lumo pyrkii vähentämään luontokatoa. Kaupungilla on aikaisemmin ollut luonnonsuojeluohjelma, jota toteutetaan edelleen. Pelkällä luonnonsuojelulla ei kuitenkaan pystytty turvaamaan monimuotoisuutta.

– Globaalin kriisin, kuten ilmastonmuutoksen, lisäksi on menossa ennätyksellinen luonnon monimuotoisuuden heikkenemistila. Muutos näkyy myös Suo-

messä ja Tampereella. Lumo-ohjelma on Tampereen kaupungin vastaus luontokadon ehkäisyyn ja hillintään, sanoo ympäristösuunnittelija **Anni Nousiainen**.

Ohjelman teko on käynnistynyt jo pari vuotta sitten. Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman päätavoitteet vuonna 2020. Sen jälkeen ohjelmaa on valmisteltu laajalla yhteistyöllä. Ohjelmassa on erilaisia kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja vesistöjen tilaa koskevia tavoitteita.

– Ekologiset yhteydet ovat erityisen tärkeitä, kun puhutaan kaupungista, joka rakentuu palastellen ja tiiviissä tilassa. Lajit pääsevät liikkumaan elinympäristöstä toiselle kaupungin sisällä, mutta tavoitellaan myös sitä, ettei kaupunki muodosta täydellistä läpikulkuestettä, Nousiainen sanoo.

Päätavoitteet on pilkottu pienempiin toiminnan painopisteisiin. Konkreettisia toimenpiteitä on listattu 112. Esimerkiksi

Tampereen LUMO-ohjelman kuusi tavoitetta

- Kaupunkiluonto on monimuotoista ja ilmastonmuutokseen sopeutuvaa.
- Uhanalaiset luontotyypit ja lajit on turvattu.
- Ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia.
- Vesistöjen ja pienvesien tila on hyvä ja niiden eliöstö monimuotoista ja elinvoimaista.
- Haitallisten vieraslajien torjunta on tehokasta ja toimivaa.
- Asukkaat ja yhteisöt tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi.

vieraslajitalkoiden järjestäminen on yksi toimenpide. Listaa päivitetään työn edetessä.

Toiveena on, että työ näkyisi käytännössä kaupunkilaisille niin, että luontokosketusta olisi enemmän ja monimuotoista luontoa nähtäisiin enemmän.

– Voi olla, että ennen tosi lyhyenä pidettyä nurmikkoa hoidetaankin niittynä tai tehdään lisää niittyjä. Jätetään enemmän lahopuita sekä metsiin että viheralueille. Hyönteishotellit ja niiden laittaminen pihalle ovat hyvin suosittuja, mutta yksi lahopuu sopivalla paikalla vastaa satoja hyönteishotelleja, Nousiainen kertoo esimerkkejä.

Tampereen hiilijalanjälkeä seurannut ilmastovahti päivittyi ilmasto- ja ympäristövahdiksi, jonne toimenpiteet viedään ja niiden tilaa pystyy kuka tahansa sieltä seuraamaan.

Vesi pääsee virtaamaan vapaana Härmälänojaassa

TAMPEREEN kaupunki avaa putkitettuja uomia. Yksi tällainen on Härmälänoja, jonka avaaminen aloitettiin viime vuonna.

Härmälänoja on vielä 1950-luvulla virrannut vapaana. Entisen tehtaan edustalla oja on kuitenkin putkitettu kahdessa osassa 1960- ja 1980-luvuilla. Siitä on kuljettu tehdasalueelle. Maan alta näkyi hieman kahta vanhaa kaarisiltaa, jotka ovat nyt kokonaan esillä. Ne ovat hyvässä kunnossa ja sillat säästetään. Uoma on nyt avattu ja se kulkee 1950-luvun ilmakuviissa nähtävää reittiä mukaillen.

Erikoissuunnittelija **Salla Leppänen** Tampereen kaupungin viheralueet ja hu-levedet -yksiköstä kertoo, että putkea on purettu 135 metriä.

– Putkitettujen uomien avaamisella mahdollistetaan kalaston ja eliöstön vapaa kulku ja kaupunkilaisten pääsy veden ääreen.

Tulossa on laiturirakenne, jolta pääsee esteettömästi katsomaan purouomaa.

Härmälänojaassa on aiemmin ollut taimenkanta, mutta se on hävinnyt 2000-luvulla.

– Taimenkantaa on pyritty mäti-istutuksiin palauttamaan. Pitkät putket voivat olla vaelluskaloille este.

Härmälänojan reunojen rinne on suojattu eroosiosuojamatolla. Maton sisällä on siemenseos, josta kasvaa erilaisia niittykasveja. Suoja on biohajoava ja se muuttuu aikanaan osaksi ympäristöä. Kasvivalinnoissa on pyritty monimuotoisuuteen pölyttäjiä ja pörräisiä ajatellen. Haastatteluhetkellä rinteessä liihottaa lanttuperhosia.

– Taimenen lisäksi uomat tarjoavat tärkeitä elinympäristöjä esimerkiksi kärpille ja saukoille, Leppänen sanoo.

Rinteen juurelle on rakennettu hulevesien suodatuspaikkoja, jotta hienoinen jää siihen eikä valu Pyhäjärveen.

Rakennuttajahortonomi **Janne Syrjä** kertoo, että Härmälänoja ei ole aivan vielä valmis. Työmaalle on vielä väliaikainen kulkutie ja alue on ympäröity työmaaaidoin. Työmaan väliaikaisen kulkutien alla Härmälänoja kulkee vielä kahta tunnelia pitkin, mutta kun työmaa on valmis, tie poistetaan ja uoma avataan kokonaan.

Härmälänoja ei ole ainoa kunnostettava uoma Tampereella.

– Näitä on käynnistetty Vihiojalla ja Vuohenojalla. Myös Pirkkahallin kohdalla on tarkoitus avata parkkipaikan alla olevaa pitkää putkistoa.

Härmälänojasta on poistettu putket ja vesi virtaa nyt vapaasti.

Kulttuuritempaukset yllättävät Tampereella

MILTÄ kuulostaisi draamallinen konsertti kuningas Henrik VIII:n elämästä hovinarrin silmin? Entä oman Tampere-aiheisen ju- listeen laatiminen? Tai olisiko jännittävää päästä mukaan moottorisahaveistoksen yhteisölliseen toteutukseen? Tätä kaikkea ja paljon muuta on tarjolla Operaatio Pirkanmaan Kulttuuritempausten syksyssä.

Kulttuuripääkaupunkihaun työtä jatka- kava luovien alojen kolmivuotinen kehittä- mishanke Operaatio Pirkanmaa järjesti toukokuussa Kulttuuritempausten avoi- men haun. Hakemuksia saapui määräai- kaan mennessä 157 kappaletta, ja niistä 73 projektia valittiin toteutukseen.

Tempauksissa nähdään syksyn mit- taan muun muassa musiikki-, sirkus- ja teatteriesityksiä, tilitaidetta, sanataidetta, erilaisia työpajoja sekä paneelikeskusteluja – ja tietenkin koko perheelle suunnattuja tapahtumia.

Kaikki tempaukset ovat maksuttomia ja suurin osa yleisölle avointa toimintaa.

Osalla tempauksista on useita toistoja, ja joitain esityksiä viedään myös esimerkiksi palveluasumisen piiriin.

Kulttuuritempauksilla halutaan tarjota pirkanmaalaisille mahdollisuus kohdata monenlaista kulttuuria matalalla kynnyk- sellä, ja mahdollistaa kulttuurin ammat- tilaisten teosten toteutuksia erilaisissa, yllättävissäkin ympäristöissä.

Valitut toimijat vastaavat itse Kulttuu- ritempauksensa tuotannosta. Operaatio Pirkanmaa toimii rahoittajana ja viestin- viejänä, jotta tapahtumat olisivat maksut- tomia ja mahdollisimman saavutettavia. Tempausten aikataulut ja tarkemmat sisällöt päivittyvät matkan varrella Ope- raatio Pirkanmaan tapahtumakalenteriin osoitteessa **www.operaatiopirkanmaa.fi/tapahtumat**.

Kulttuuritempausten viestintää voi se- rata myös Operaatio Pirkanmaan Face- book-sivulla osoitteessa **www.facebook.com/OperaatioPirkanmaa**.

Kuninkaan narri -konsertissa musiikista vastaa Vokaaliyhtye Lumous. Kuva: Aaro Aho

Tampere Filharmonian syksyssä soivat niin metsät kuin romutkin

Tampere-talon kattopuutarhassa asustaa neljä mehiläisyhdyskuntaa. Kuva: Tampere-talo / Jenni Ruotsalo

SYKSYN konserteissa voi kuulla ja tun- tea, miten luonto soi musiikissa. Ohjel- mistossa on aaltoja ja metsää Amazonista suomalaiseen Tapiolaan, myös avaruus

planeettoineen aukeaa. Koko perheen Trash Recycled -konsertti marraskuussa yhdistelee villisti teatteria, pantomiimia, tanssia ja klassista musiikkia.

Valitse askeleet kohti kestävää ruokajärjestelmää

KESTÄVÄ ruoka tekee hyvää sekä ihmi- sille että maapallolle. Tampereen kau- punki, Tampereen ammattikorkeakoulu, AhlmanEdu ja Ekokumppanit pyrkivät selvittämään, miten kaupunki voisi par- haiten tulevaisuudessa edistää kestäväen ruokajärjestelmän syntymistä. Hankkeen aikana kaupunki tarkastelee omaa rooliaan ruoantuotannon ketjussa ja laatii toimen- pideohjelman tulevaisuuteen. Toimenpide-

ohjelman laatimiseen kutsutaan mukaan myös kaikki asukkaat. Askeleet kohti kestävää kaupunkiruoka- järjestelmää:

1. Hyödynnä kauden satoa: torilta, pihasta, luonnosta, naapurilta ja marketista.
2. Puolita lihan määrä tutussa arkiresep- tissäsi.
3. Opettele yksi uusi syötävä ”villikasvi” ja kokeile sitä ruoanlaitossa (esimerkiksi

villivihannes tai sieni).

4. Kertaa ruokakolmio ja tutustu plane- taariseen ruokavalioon.
5. Kokeile uutta kasvisruokareseptiä tai tilaa kasvisannos ravintolassa.
6. Tutustu vastuullisiin ruoantuotantota- poihin.
7. Tunne ruoan alkuperä: Kokeile lähi- ruokaa Pirkanmaalta ja bongaa Parasta Pirkanmaalta -merkki kaupassa.
8. Tuota itse ruokaa: kaupunkiviljele ik- kunalaudalla, parvekkeella, pihassa tai viljelypalstalla.
9. Tutustu Tampereen satokarttaan.
10. Vastaa kyselyyn osoitteessa **fusilli.fi/**

Kuva: Sanna Teinilä

kysely. Seuraa Fusillia facebookissa tai netissä fusilli.fi ja löydä lisää vinkkejä muun muassa näiden askelten toteuttamiseen.

Fusilli on EU:n tietoa, tutkimusta ja in- novointia tukevan Horizon2020-ohjelman rahoittama hanke.

Thomas Houseago, Weekend at El Cap, 2022. Akryyli kankaalle, 274,3 x 182,9 x 5,1 cm. Houseago Studio.

SARA Hildénin taidemuseossa avautui syyskuussa Thomas Houseago - WE -näyttely. Los Angelesissa asuva ja työskentelevä Thomas Houseago on sukupolvensa merkittävimpiä kuvanveistäjiä.

Thomas Houseago on tullut tunnetuksi omintakeisesta ilmaisustaan, jossa ihmishahmo yhdistyy arkkitehtoniseen rakenteeseen. Näyttely esittelee Thomas Houseagon ensimmäistä kertaa Pohjoismaissa. Näyttelyssä on esillä hänelle omi-

naisia veistosaihteita: ihmisiä, pääkalloja, pöttöjä, naamioita sekä arkkitehtuuri-fragmentteja.

Materiaaleinaan Houseago käyttää muun muassa kipsiä, rautaa, pronssia ja puuta. Tätä näyttelyä varten hän on työstänyt teoksia punapuusta. Parin viime vuoden aikana Houseago on myös hakenut uusia väyliä taiteeseensa maalaamalla. Näyttelyyn tulee esille hänen suurikokoisia, ekspressiivisiä Visions-sarjansa maalauksia, joiden aiheina ovat luonto, maisema, kosminen ykseys ja elämän kiertokulku.

Houseagolle työn tekeminen on usein kollektiivista ja performatiivista. Yhteistyöllä on hänelle

suuri merkitys. Hänelle studio on sekä taiteen tekemisen että ystävien kohtaamisen paikka. Yksi näyttelyn keskeisistä teoksista on monumentaaliveistos Cast Studio (2018), jonka tekemiseen osallistui Houseagon ystäviä ja kollegoita.

Thomas Houseago – WE
Sara Hildénin taidemuseo
18.9.2022–15.1.2023
www.sarahildenintaidemuseo.fi

Taidesäätiöiden harvinaisuuksia Tampereen taidemuseossa

TAMPEREEN taidemuseon syksyn näyttely Siveltimen voima esittelee suomalaista ekspressionismia ja vapaata maalauksellista taidetta kultakaudelta nykytaiteeseen. 1900-luvun alusta lähtien Euroopassa vaikuttaneet ekspressionistit ilmaisivat taiteessaan subjektiivisia emootioita ja sisäisiä kokemuksia. Yhteistä näyttelyn taiteilijoille on ekspressiivinen maalaustapa ja vapaa siveltimenkäyttö. Näyttelyssä on mukana teoksia muun muassa Helene Schjerfbeckiltä, Ellen Thesleffiltä, Fanny Churbergiltä, Akseli Gallen-Kallelalta, Tyko Salliselta, Jalmari Ruokokoskelta, Esko Tirroselta, Kimmo Kaivannolta, Teemu Saukkoselta, Leena Luostariselä ja Henry Wuorila-Stenbergiltä.

1900-luvun alun ekspressionistit halusivat alun perin ilmaista taiteessaan sisäisiä kokemuksiaan. Maalauksissa rajut muodot ja vahvat värit yhdistyivät voimakkaisiin siveltimenvetoihin.

Näyttelyyn valitut taiteilijat ovat uudistaneet suomalaisen taiteen ilmaisua ja tuoneet siihen uusia sisältöjä ja lähestymistapoja. Fanny Churberg esimerkiksi oli 1870-luvulla ekspressiivisyydessään ai-

kaansa edellä voimakkaana maiseman tulkitsijana. 1900-luvun alussa Ellen Thesleffin dynaaminen taide oli sisällöltään henkistä ekspressionismia ja väritaidetta. Helene Schjerfbeckin varhaisissa ekspressiivisissä ihmiskuvissa ja asetelmissä näkyy vahva elämänvoima sekä rohkeus ja modernistinen tyyli.

Vuonna 1917 perustetusta Marraskuulaisten taiteilijaryhmästä nousi esiin ekspressiivisen taiteen suunnannäyttäjiä, kuten Tyko Sallinen, Jalmari Ruokokoski ja Ilmari Aalto. Heidän vaikutuksensa suomalaisen taide-elämään näkyy yhä. 1960-luvulla vapaata maalauksellisuutta edusti informalistinen maalaus, ja 1980-luku merkitsi ekspressiivisen maalauksen uutta nousua. Näyttelyn päättää katsaus nykymaalareihin, joiden tuotannossa vapaa maalauksellisuus elää eri muodoissaan. Mukana ovat muun muassa Viljami Heinonen, Emmi Kallio, Sampsa Törmälehto, Henrika Lax ja Andre Peterdi.

Aiemmin julkisesti näkemättömät ja harvoin esillä olleet teokset on lainattu Suomalaiset taidesäätiöt ry:n kokoelmista. Näyttelyä täydentävät Tampereen taidemuseon ja kaupungin kokoelmaan kuuluvat teokset.

Siveltimen voima
Tampereen taidemuseo
8.10.2022–8.1.2023
Puutarhakatu 34
tampereentaidemuseo.fi

Jalmari Ruokokoski: Kukkia, 1909. Öljy kankaalle. Signe ja Ane Gyllenbergin taidesäätiö.

Kuvat sen kertovat: Tampere on monimuotoisen kaunis kaupunki

MUSEOKESKUS Vapriikissa avautuu 8.12.2022 näyttely Tampere ennen ja nyt, joka käsittelee historiallisten valokuvien avulla Tampereen kaupunkikuvan muutosta. Aihetta lähestytään 17 alueen kautta ennen ja nyt -vertauksin.

Näyttelyssä luodaan katsaus myös tulevaisuuden Tampereeseen. Visuaalisesti vaikuttavan näyttelyn valokuvat ja videot ovat Vapriikin kuva-arkiston kokoelmista.

Tutkija **Antti Liuttunen** Vapriikin kuva-arkistosta kertoo, että kaupunkikuva muuttuu jatkuvasti ja rakennetussa ympäristössä on samanaikaisesti läsnä monia aikakerrostumia. Parhaillaan Tampere käy läpi suurinta kaupunkikuvallista muutostaan vuosikymmeniin.

– Kun kaikki käynnissä olevat kaupunkisuunnittelu- ja rakentamishankkeet on saatu toteutettua, Tampere näyttää monilta osin erilaiselta kuin nyt. Yksi suuri haaste on pirstoutuneen kaupunkikuvan eheyttäminen, sillä Tampereen keskeinen kaupunkialue on vain ydinosaan rakennettu kaupunkimaisen tiiviisti. Edellinen suuri kaupunkikuvan murros tapahtui 1960–70-luvuilla, jolloin keskustan puu-Tampere hävitettiin ja aloitettiin metsälähiöiden rakentaminen, Liuttunen sanoo.

Useimmiten kaupunkikuvalla tarkoitetaan tällä hetkellä olemassa olevaa rakennettua ympäristöä, joka koetaan visuaalisesti: taloja, katuja, puistoja ja muita fyysisiä elementtejä. Ilman niitä ei olisi kaupunkia eikä kaupunkikuvaa. Kaupungilla on kuitenkin myös toinen, aineeton ulottuvuutensa: kaupunkikuva sisältää asukkaiden ja eri toimijoiden kaupunkitilalle antamat arvot ja merkitykset, jotka kertovat paikallisesta kulttuurista ja eletystä elämästä. Nykyistä kaupunkimaisemaa tarkastellaan aina myös menneisyyden kautta.

Näyttelyssä ei voida esitellä kaikkia Tampereen 111 kaupunginosaa, mutta kohteet on valittu niin, että niistä kuvastuvat monipuolisesti Tampereen rakennetun kaupunkiympäristön piirteet ja historia. Mukana ovat tietenkin ydinkeskustan keskeiset elementit: Hämeenkatu, Keskustori, Tammerkoski ja Hämeenpuisto, ja lisäksi esimerkiksi vanha teollisuusalue Tampella, Lauri Viidan ”Luojan palikkaleikiksi” kutsuma Pispala, melko muuttumattomana pysynyt Kissanmaa jäähalleineen, Kaukajärvi, Hatanpää, Lielähti, Tesoma, uunituore kaupunginosa Tampereen Kansin ja paljon muuta.

Valottaessaan kaupunkikuvan muu-

Nykyisen Kannen alue vuonna 1901. Kuva: Ida Nyman, Vapriikin kuva-arkisto

toksen historiaa näyttely tarjoaa samalla tietoa nykyhetken ymmärtämiseen ja tulevaisuuden arviointiin. Tavoitteena on myös muistuttaa rakennus- ja ympäristönsuojelun merkityksestä: kerran menetettyä ei saada enää milloinkaan takaisin.

Vapriikki
Tampellan alue, Alaverstaanraitti 5
Avoinna ti-su klo 10-18
vapriikki.fi